

Päivi Rintamäki

Tilinpäätösanalyysi johdon päätösten tukena – Case Finnlamelli Oy

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Liiketalous ja kulttuuri

Tradenomi (AMK, Pk-yrittäjyys)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (Amk, Pk-yrittäjyys)

Suuntautumisvaihtoehto: Pk-yrittäjyys

Tekijä: Päivi Rintamäki

Työn nimi: Tilinpäätösanalyysi johdon päätösten tukena: Case Finnlaamelli Oy

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 82

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellisen tilanteen analysoinnissa käytettävän tilinpäätösanalyysin periaatteita ja laatia kohdeyritykselle mallianalyysi ja käyttöohje johdon päätöksenteon tueksi. Kohdeyritys on erikoistunut la-mellihirsirakennuksiin, ja se kuuluu Suomen johtavien hirsitalovalmistajien joukkoon. Tavoitteena oli myös, että kohdeyritys voisi halutessaan hyödyntää tilinpäätösanalyysia omassa toiminnassaan päätöksenteossa. Opinnäytetyössä käsitellään myös yrityksen kehitystä ja vertaillaan tunnuslukujen saamia arvoja toimialan mediaaniin.

Työn teoriaosuus on luvuissa kaksi ja kolme. Toisessa luvussa käsitellään tilinpäätöstä, tilinpäätösanalyysiä ja sitä, miten näitä voidaan hyödyntää talousjohdon apuna päätöksiä tehtäessä. Kolmannessa luvussa käsitellään tarkemmin tilinpäätösanalyysin tunnuslukuja ja niiden merkityksiä.

Opinnäytetyön empiirinen osio toteutettiin neljännessä luvussa. Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista menetelmää, jonka tutkimusaineistona olivat kohdeyrityksen tasekirjat vuosilta 2012–2016, ja kehitystyönä oli mallianalyysi ja ohjeistus analyysin hyväksikäytölle, jota toimeksiantaja voi käyttää apuvälineenä päätöksenteossa. Työ aloitettiin suorittamalla tilinpäätösten oikaisut, ja sen jälkeen laskettiin tunnuslukuja, joita havainnollistettiin pylväsdiagrammeihin. Tunnuslukujen antamia arvoja myös analysoitiin ja verrattiin toimialan mediaaneihin. Lisäksi haastateltiin toimitusjohtajaa. Lopuksi tehtiin vielä johtopäätöksiä yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

Tilinpäätösanalyysin mukaan kohdeyrityksen taloudellinen tilanne oli hyvä, vaikkakin se heikkeni pääosin kokonaismarkkinoiden ja viennin heikentymisen takia tarkastelujaksolla. Yleisten viitearvojen mukaan kohdeyrityksen kannattavuus oli tyydyttävällä ja maksuvalmius ja vakavaraisuus hyvällä tasolla. Toimialavertailussa kohdeyritys sijoittui omilla tunnusluvuillaan yleensä mediaanin yläpuolelle.

Avainsanat: tilinpäätösanalyysi, kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: SME Business Management

Specialisation: Entrepreneurship

Author: Päivi Rintamäki

Title of thesis: Financial statement analysis as a support to management decisions:
Case Finnlamelli Ltd

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2018

Number of pages: 82

Number of appendices: 1

The aim of the thesis was to find out the principles of financial statement analysis and to make a model analysis for the target company to support their management decision-making. The target company specializes in laminated log houses and is one of the leading log house manufacturers in Finland. The goal was also that the target company could use the financial statements analysis in their own decision-making. The thesis also addresses the development of the company and compares the values obtained to the median of the industry.

The theoretical part of the thesis is presented in Chapters two and three. Chapter two focuses on financial statement, financial statement analysis, and how they can be used to assist financial management when making decisions. The third chapter looks at the key figures of financial statement analysis and their meanings.

The fourth chapter comprises the empirical part of the thesis. A qualitative research method was used. The research material consists of the company's financial statements from years 2012–2016, and the development work was a model analysis and guidelines for the analysis, which the target company could use as an aid in decision-making. At the beginning of the thesis, the remedial measures of the company's official financial statements were performed, the key ratios were calculated, and they were illustrated with histogram charts. The values of the key figures were also analyzed and compared to the medians of the industry. Also, the CEO was interviewed. Finally, conclusions were drawn on the company's financial situation.

The results of the analysis indicated that the company's financial position was good, although it had weakened, mainly due to the deterioration of the overall market and export over the period considered. A comparison of the reference values showed that the company's profitability was satisfactory, and its liquidity and solvency of a good level. The corresponding key ratios in the field of operation indicated that the target company's values were at the median level or above it.

Keywords: financial statement analysis, profitability, solvency, liquidity

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuvioluettelo.....	6
1 JOHDANTO	8
1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rakenne.....	8
1.2 Aikaisempia tutkimuksia.....	9
2 TALOUDEN ANALYSOINTI JA JOHTAMINEN	12
2.1 Johdon laskentatoimi ja talousjohtaminen.....	12
2.2 Tilinpäätös johtamisen tukena.....	15
2.3 Tilinpäätösanalyysi.....	17
2.1 Tilinpäätös.....	20
3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TUNNUSLUVUT JA NIIDEN TULKINTA	25
3.1 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut.....	25
3.2 Tunnuslukujen validiteetti ja reliabiliteetti	25
3.3 Kannattavuuden tunnusluvut.....	26
3.4 Vakavaraisuuden tunnusluvut	31
3.5 Maksuvalmius	34
3.6 Kiertoaikatunnusluvut.....	37
3.7 Kasvu	40
3.8 Muut tunnusluvut.....	41
4 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN HYÖDYNTÄMINEN JOHDON PÄÄTÖKSENTEON TUKENA.....	46
4.1 Toimeksiantaja ja toimeksianto	46
4.2 Laadullinen tutkimus	46
4.3 Tilinpäätösten oikaisut.....	48
4.4 Kannattavuuden tunnusluvut.....	48
4.5 Vakavaraisuuden tunnusluvut	53
4.6 Maksuvalmius	56

4.7 Kiertoaikatunnusluvut.....	59
4.8 Kasvu	61
4.9 Muut tunnusluvut.....	62
4.10 Toimitusjohtajan näkemys taloudellisesta tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä.....	67
4.11 Tilinpäätösanalyysin laatiminen	72
4.12 Johtopäätökset.....	75
5 YHTEENVETO.....	78
LÄHTEET	79
LIITTEET	83

Kuvio- ja taulukkoluettelo

Kuvio 1. Oman pääoman tuottoprosentin kehitys vuosina 2012–2016.	48
Kuvio 2. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin kehitys vuosina 2012–2016.	49
Kuvio 3. Liikevoittoprosentin kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	50
Kuvio 4. Nettotulosprosentin kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	51
Kuvio 5. Käyttökateprosentti vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	52
Kuvio 6. Omavaraisuusasteen kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	53
Kuvio 7. Nettovelkaantumisasteen kehitys vuosina 2012–2016.	54
Kuvio 8. Suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	55
Kuvio 9. Quick ration kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	56
Kuvio 10. Current ration kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	57
Kuvio 11. Rahoitustulosprosentti vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	58
Kuvio 12. Koko pääoman kiertonopeuden kehitys vuosina 2012–2016.	59
Kuvio 13. Myyntisaamisten kiertoajan kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.	60
Kuvio 14. Ostovelkojen kiertoajan kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	61

Kuvio 16. Vaihto-omaisuus/Liikevaihtoprosentin kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.	63
Kuvio 17. Nettokäyttöpääomaprocentin kehitys vuosina 2012–2016.	64
Kuvio 18. Liikevaihto/henkilö kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.....	65
Kuvio 19. Henkilöstökulut/henkilö kehitys vuosina 2012–2016.	65
Kuvio 20. Materiaali- ja ainekulujen sekä palvelujen osuus liikevaihdosta vuosina 2012–2016.	66
Kuvio 21. Kolmen muuttujan Z-luku vuosina 2012–2016.	67
 Taulukko 1. Kasvu	 62

1 JOHDANTO

Yritysjohdon tärkeimpiä tehtäviä on liiketoiminnan johtamisen ohessa yrityksen taloudellisen tilanteen tunnistaminen. Pelkkä tulos ei kerro vielä mitään yrityksen kannattavuudesta, vakavaraisuudesta tai maksuvalmiudesta. Tilinpäätösanalyysi on hyvä apuväline yrityksen kokonaisvaltaiseen taloudellisen tilanteen analysointiin ja kehittämiseen.

Yrityksen vakavaraisuudesta, maksuvalmiudesta ja kannattavuudesta voidaan tilinpäätösanalyysin avulla muodostaa kuva, mutta sen ymmärtäminen ja tulkinta vaativat enemmän. Liiketoiminnan perusteiden sekä analysoitavan yrityksen strategisen toiminnan tuntemus auttavat tässä. Tilinpäätösanalyysin tuloksia on myös tärkeää verrata toimialaan, koska se usein antaa totuudenmukaisemman kuvan tilinpäätösanalyysin luvuille. Tilinpäätösanalyysin pohjalta voidaan tehdä päätelmiä yrityksen taloudellisesta tilasta sekä kilpailukyvyystä omalla toimialallaan.

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rakenne

Opinnäytetyön tavoitteena on laatia mallianalyysi kohdeyrityksen johdolle, jota se voi hyödyntää päätöksenteon tukena. Mallianalyysiin laaditaan myös käyttöohje, jotta kohde yrityksen johto voi tulevaisuudessakin hyödyntää tilinpäätösanalyysia päätöksenteossa. Lisäksi arvioidaan ja analysoidaan kohdeyrityksen tämän hetkistä taloudellista tilannetta. Opinnäytetyön alatavoitteena on selvittää kohdeyrityksen taloudellisen tilanteen kehitystä ajanjaksolla 2012–2016 sekä millainen asema sillä on toimialaan nähden. Alatavoitteena pyritään myös selvittämään kohdeyrityksen tulevaisuuden näkymiä. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä kohdeyrityksen kanssa.

Mallianalyysissä pyritään hahmottamaan johdolle yrityksen tilaa tunnuslukuanalyysin avulla, joka tehdään vuosien 2012–2016 tilinpäätösten perusteella. Tunnuslukuja lasketaan eri osa-alueilta, kannattavuudesta, vakavaraisuudesta, maksuvalmiudesta sekä kiertoajoista. Tunnuslukujen saamia arvoja verrataan myös toimialan mediaaneihin, koska se antaa totuudenmukaisemman kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta, sillä moni tunnusluku on toimiala keskeinen. Samalla voidaan verrata hieman, miten yrityksellä menee kilpailijoihin nähden kotimaassa.

Kohdeyrityksen johdon mielestä yrityksen oma asema toimialalla on hyvin tärkeä tietää. Tilinpäätösanalyysistä näkee myös mitä on tehty oikein ja missä kohdin on tarpeen parantaa ja kehittää omaa toimintaa. Tilinpäätösanalyysi antaa myös tärkeää informaatiota yrityksen toiminnasta sen sidosryhmille.

Opinnäytetyö alkaa teoriaosuudella. Toisessa luvussa käsitellään teoreettinen viitekehys, joka koostuu talousjohtamisesta, tilinpäätösanalyysistä, tilinpäätöksestä, sekä siitä kuinka nämä saadaan yhdistettyä johdon päätöksenteon tueksi. Kolmas luku sisältää tilinpäätösanalyysin tunnusluvut ja niiden tulkinnan johdon päätöksenteon näkökulmasta. Neljäs luku sisältää empiirisen osion opinnäytetyöstä. Siinä lasketaan kohdeyrityksen tunnuslukuja johdon päätöksenteon avuksi ja verrataan lukuja toimialan mediaaneihin sekä tehdään johtopäätöksiä tunnuslukujen perusteella. Neljäs luku sisältää myös tilinpäätösanalyysin käyttöohjeen sekä kohdeyrityksen toimitusjohtajan näkemyksiä asiasta. Viidennessä luvussa vedetään yhteen koko opinnäytetyö.

1.2 Aikaisempia tutkimuksia

Tilinpäätösanalyysijä on tehty opinnäytetöinä paljon ennen vuotta 2016. Suurin osa on tehty selvittämään yrityksen taloudellista asemaa jollain tietyllä ajanjaksolla. Vuoden 2016 kirjanpitolain muutoksen jälkeen ei ole tehty montaakaan tilinpäätösanalyysiä opinnäytetyönä. Viiru (2016) tutki kohdeyrityksen taloudellista kehitystä kolmen tilikauden ajan. Tutkimus tehtiin laskemalla tunnuslukuja kohdeyrityksen tilinpäätöksistä. Myös pankeille on tehty mallianalyysijä. Haatainen (2014) on tehnyt mallianalyysin pankille luottopäätöksen teon avuksi. Hän laski opinnäytetyössä tunnuslukuja, jotka ovat luottopäätöksissä tärkeitä.

Manninen (2015) on tehnyt opinnäytetyön tilinpäätösanalyysi johdon päätösten apuvälineenä. Hän teki mallianalyysin ja sen käyttöohjeen kohdeyritykselle. Vanhamäki (2011) on tehnyt opinnäytetyön talousohjauksesta tunnuslukujen ja mittareiden avulla. Hänen työssään selvitys tehtiin vertailemalla erilaisia suorituksen johtamiseen soveltuvia menetelmiä, kuten suorituskykypyramidi, taloudellinen lisäarvo, tasapainotettu tulokortti ja perinteinen tunnuslukuanalyysi. Tulkki (2013) tutki opin-

näytetyössään voidaanko perinteistä tilinpäätösanalyysiä hyödyntää konkurssin ennustamiseen, sekä mitä tietoa tilinpäätösanalyysistä saadaan sekä miten yrityksen johto hyötyy siitä. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin kahden konkurssiin menneen yrityksen tilinpäätöksiä vuosilta 2007–2011.

Fimea (2017) on tehnyt apteekkien tilinpäätösanalyysin vuosilta 2012–2015. Siinä selvitettiin apteekkien talouden kehittymistä aikavälillä vuoden 2012 alusta vuoden 2015 loppuun. Selvityksessä tarkasteltiin apteekkien kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta.

Venola (2014) tutki pro gradussaan tilinpäätöskäytäntöjen erojen vaikutusta tunnuslukuanalyysiin. Hän tutki suomalaisen (FAS) ja kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (IFRS) erojen vaikutuksia tilinpäätösanalyysin kuuteen eri tunnuslukuun.

Epicor Software Corporation (2015) julkaisi tutkimuksen, jonka mukaan tietopula vaikeuttaa talousjohtajien työtä ja vaarantaa yrityksen tuottavuuden. Tutkimus oli kansainvälinen kyselytutkimus, johon vastasi yli 1500 talousjohtajaa. Tutkimuksesta ilmeni että, yli 46 prosenttia yritysten talousjohtajista ei saa yrityksen sisäisiä tietoja käyttöönsä tarpeeksi nopeasti, joten he luottavat omaan intuitioonsa ja vaistoihinsa liiketoimintaan liittyvissä päätöksissä. Tämän vuoksi päätöksenteko on hidasta, johtaa virheisiin ja nakertaa yrityksen kannattavuutta.

Perva, Perva ja Vukoja (2011) tutkivat konkurssin ennustamista. He käyttivät aineistonaan kroatialaisten yritysten julkisia tietoja, he valitsivat 78 kroatialaista konkurssiin mennyttä yritystä sekä 78 yhä toimivaa yritystä. Muuttujat tutkimukseen valittiin valitsemalla suurehko määrä eri muuttujia eri kategorioista, jotka olivat likviditeetti, tehokkuus, pääomarakenne, kannattavuus sekä kassavirta. Muuttujia karsittiin pois tutkimuksessa ja jäljelle jäi kuusi kappaletta konkurssia parhaiten selittäviä muuttujaa. Konkurssia parhaiten ennustavat muuttujat olivat current ratio, nettokäyttöpääoma, likvidien varojen osuus pääomasta, velan suhde pääomaan, pääoman kiertoaika sekä kokonaispääoman tuotto.

Puntaierin (2010) tutkimuksen tavoitteena oli tutkia pääomarakenteen vaikutusta suurten yhtiöiden kannattavuuteen. Tutkimus keskittyy pääomarakenteen ja kannattavuuden välisiin korrelaatioihin sekä merkittäviin kannattavuustoimenpiteisiin, jotka voivat vaikuttaa yrityksen eloonjäämiseen eli likviditeettiin, osinkojen, investointien

ja toimialakohtaisen tavoite velkaantumisasteen. Työn tarkoitus oli lisätä ymmärrystä siitä, miten yritykset kärsivät taloudellisesta ahdingosta, ja sen myötä osoittaa, miten haavoittuvuutta voidaan vähentää suurien systeemisten kriisien ehkäisemiseksi pääomarakenteen muutosten avulla osakkeenomistajien ja yritysjohtajien tietoisuuden kautta. Lyhyesti sanottuna tämän tutkimuksen tavoitteena on löytää selvitys siitä, missä määrin pääomarakenne vaikuttaa kannattavuuteen ja siten yritysten haavoittuvuuteen.

2 TALOUDEN ANALYSOINTI JA JOHTAMINEN

Olipa kyse minkälaisista tavoitteista tahansa, niiden toteutumista pitää seurata säännöllisesti. Jos yritykset eivät vertaa tekemäänsä tulosta asetettuihin tavoitteisiin, ongelmia ei voida tunnistaa. Talousjohtamisessa tärkeää onkin, että lukujen kautta tunnistetaan liiketoiminnan riskejä, kehitetään niitä ja valvotaan tavoitteiden saavuttamista. Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut ovat oiva väline näiden ongelmien tunnistamiseen ja kehityksen seuraamiseen. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että tilinpäätöstietoihin perustuvat luvut ovat historiatietoa.

Tässä luvussa käsitellään johdonlaskentatoimen ja talousjohtamisen keskeisimpiä käsitteitä, sekä kuinka nämä saadaan yhdistettyä yrityksen johdon päätöksien tueksi. Lisäksi käsitellään hieman tilinpäätösanalyysia sekä tilinpäätöstä.

2.1 Johdon laskentatoimi ja talousjohtaminen

Yrityksen laskentatoimi on kokonaisuus, jonka tehtävänä on tarjota talouden ohjauksessa tarvittavia malleja, työkaluja ja menetelmiä yrityksissä toimiville ihmisille. Perinteisesti yrityksen laskentatoimi jaetaan kahteen pääalueeseen: ulkoiseen ja sisäiseen laskentatoimeen. Ulkoiset sidosryhmät, joille lakien ja asetusten mukaisien menettelytapojen noudattaminen yrityksen laskentatoimessa on tärkeää, ovat ulkoisen laskentatoimen kohderyhmä. Ulkoinen laskentatoimi on lakisääteistä. (Martinsuo ym. 2016, 78–79.) Sen on täytettävä minimivaatimukset jotka laki määrää. Yrityksen taloudellisessa ohjauksessa voidaan käyttää ulkoisen laskentatoimen antamaa informaatiota, mutta yleensä tämä informaatio on riittämätöntä laadultaan ja määrältään liiketoiminnan ohjauksen tarpeisiin. (Puolamäki 2007, 58.) Johdon laskentatoimen laskennan on tarkoitus liittyä vahvasti kaikenlaisiin päätöksentekotilanteisiin (Suomala, Manninen & Lyly-Yrjänäinen 2011, 58).

Sisäisen laskentatoimen eli johdon laskentatoimen kohderyhmänä on pääasiallisesti yritysjohto. Informaatiota käytetään myös yleisesti koko henkilöstölle suunnatussa tiedottamisessa. Johdon laskentatoimi käyttää ulkoiselle laskentatoimelle asetettujen kriteerien täyttävää kirjanpidon dataa, mutta ryhmittelyllään se palvelee

yrittäjien sisällä analysointi- ja tarkkailulaskelmien avulla tapahtuvaa talouden ohjausta. Oleellinen ero verrattuna ulkoiseen laskentatoimeen on henkilökohtaisiin arvioihin perustuvan tiedon käyttö tavoiteasetannassa ja suunnittelulaskelmissa. (Puolamäki 2007, 58.) Laskennan tuottamaa informaatiota hyödynnetään ainakin toimintojen suunnittelussa ja valvonnassa, päätöksen teossa, strategian muodostamisessa, suorituskyvyn ja tuotetun arvon kehittämisessä sekä resurssien tehokkaassa käytössä (Martinsuo ym. 2016, 96). Taloudellisen informaation käsittelystä on siis kysymys, kun puhutaan johdon laskentatoimesta. Se tukee päätöksentekoa ja niiden toteuttamista ja avustaa niiden seurantaan. Johdon laskentatoimella on siis rooli ennen ja jälkeen päätöksen. (Suomala ym. 2011, 15.)

Talousohjaus pääasiassa toteutuu laskentatoimen tuottaman tiedon varassa (Jylhä & Viitala 2013, 270). Panos-tuotosprosessin talouden hallinnasta on kysymys, silloin kun puhutaan yrityksen talouden ohjauksessa (Puolamäki 2007, 61). Tällä yritys pyrkii kannattavuuteen, eli sen tulisi myyntituloillaan kattaa menonsa, voitonjakomaksunsa ja lainanlyhennyksensä (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 19). Yrityksen on myös suoriuduttava päivittäisistä menoistaan, eli sen on oltava myös maksukykyinen. Tarkoituksen mukainen rahoitusrakenne on määriteltävä yrityksen pitkänaikavälin toiminnan kannalta, eli oman ja vieraan pääoman suhde. (Puolamäki 2007, 61.) Yrityksen tuottavuus on sisäisen toiminnan tehokkuutta (Neilimo & Uusi-Rauva, 19). Puolamäki (s. 61–62) painottaa, että tämä on yrityksen olemassaolon kannalta oleellista. Yrityksen tulisi toimia tehokkaasti kilpailijoihinsa nähden, koska markkinoiden sanelemilla hinnoilla pitäisi päästä sellaisiin tuottoihin millä katetaan yrityksen kustannukset. Yrityksen talouden ohjaus tapahtuu asettamalla tavoitteet näille yrityksen kannattavuudelle, maksukyvyille, rahoitusrakenteelle ja tuottavuudelle.

Johdon laskentatoimessa tunnistetaan perinteisesti kolme laskelmatyyppiä, suunnittelutarkoitus, seurantatarkoitus ja tiedottamistarkoitus (Suomala ym. 2011, 27). Neljänneksi voidaan ajatella toimeenpanolaskelmat, jotka sijoittuvat suunnittelutarkoituksen ja seurantatarkoituksen välille. Suunnittelutarkoitus pitää sisällään vaihtoehtolaskelmat ja tavoitelaskelmat, seurantatarkoitus tarkkailulaskelmat ja tiedottamistarkoitus informaatiolaskelmat. Johdon laskentatoimen raportit voidaan jakaa johdon työtehtävien mukaan suunnittelu-, valvonta- ja päätöksentekolaskelmiin (Ikä-

heimo ym. 2014, 115). Johdon laskentatoimen tuottamat tiedot usein esitetään laskelman muodossa, ne voivat olla tavoite-, vaihtoehto-, tarkkailu- tai informointilaskelmia (Jormakka ym. 2013, 148).

Käyttökattetta ja myyntikattetta käytetään yleisesti johdon laskennan puolella. Kannattavuuden mittausta johdon laskentatoimessa ohjaa tarkoituksen mukaisuus. Tarkoituksenmukaisuuden perusteella valitaan tuotto- ja kustannuseriä, jotka huomioidaan mittareissa tai laskelmissa. (Suomala ym. 2011, 36.) Myyntikattetta ja käyttökattetta on perinteisesti käytetty yrityksen toimintaa kuvaavina tunnuslukuina (Ihantola ym. 2016, 151). Katettuottolaskenta antaa hyvän ja yksinkertaisen laskentamallin päätösten tueksi myös lyhyellä aikavälillä (Jormakka ym. 2013, 150). Katetuotto lasketaan vähentämällä myyntituotoista ainoastaan muuttuvat kustannukset. Siinä ei huomioida kiinteitä kustannuksia, mitkä yrityksen kuitenkin pitää pystyä maksamaan myyntituotoilla, jotta sen toiminta olisi kannattavaa.

Likviditeetti eli maksuvalmius mittaa, onko yrityksellä tarpeeksi varoja, jolla se selviää maksuvelvoitteistaan (Suomala ym. 2011, 38). Toiminnasta syntyy maksuvelvoitteita, kuten korkoja, raaka-aine kuluja ja palkkoja. Jotta yrityksen toiminta voi jatkua keskeytyksettä, sen on suoriuduttava tietyllä aikavälillä maksuista. Koska negatiivisia kassavirtoja syntyy erilaisten resurssien hankkimisesta, tulee yrityksen positiivisten kassavirtojen ajoittua niin, että sen maksukyky säilyy. Yritykselle syntyy positiivista kassavirtaa suoritteiden myynnistä, sekä omistajien sijoituksista yritykseen ja vieraan pääoman hankkimisesta.

Hallitustyöskentely ja talousjohtaminen

Hallituksen jäseniltä edellytetään osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624) kuudennen luvun toisen pykälän mukaan muun muassa pyrkimystä huolellisuuteen ja velvollisuutta aktiiviseen toimintaan. Huolellisuusvelvoitteen rikkominen saattaa johtaa vahingonkorvausvastuuseen velkojaa, yhtiötä tai osakkeenomistajaa kohtaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että päätökset jotka koskevat liiketoimintaa, on valmisteltava hyvin ja yrityksen johdon on haettava informaatiota riittävästi taloudellisen päätöksen tueksi. (Koski 2012, 141.)

2.2 Tilinpäätös johtamisen tukena

Lähtökohtana yrityksen tilinpäätöstä koskevassa lainsäädännössä on, että tilinpäätös laaditaan ensisijaisesti yrityksen omistajia varten (Jormakka ym. 2013, 127). Ainoa laajasti ja monipuolisesti yrityksen talouden tilaa kuvaava määrämuotoinen raportti on yrityksen tilinpäätös. Sen perusteella voidaan vetää johtopäätöksiä yrityksen toiminnasta menneisyydessä, nykyhetkellä ja lähitulevaisuudessa erityisesti kehityksen ja taloudellisen tilan osalta. (Martinsuo ym. 2016, 104.) Päätöksenteon kannalta laadullisesti korkeatasoinen eli hyödyllinen tilinpäätösinformaatio on oleellista, ymmärrettävää ja luotettavaa (Seppänen 2011, 15). Monissa päätöksentekotilanteissa käytetään hyväksi tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta saatavaa informaatiota (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 183). Johtajat hyödyntävät tilinpäätösinformaatiota monissa rahoitus-, sijoitus- ja operatiivisissa päätöksissään (Foster 1986, 4). Johtajat käyttävät tilinpäätösinformaatiota yrityksen toiminnan ohjaamiseen ja suunnitteluun. Nämä tiedot auttavat heitä laatimaan muun muassa liiketoiminta strategioita. (Bergevin 2002, 6.) Yritykselle ja sen omistajille tilinpäätöksellä on voitonjaon ja muun varojenjaon kannalta suuri merkitys (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 28). Salmen (2012, 24) mukaan yrityksen toimiva johto tarvitsee tilinpäätöksen informaatiota päätöksenteon ja ohjauksen vuoksi ja omistajia kiinnostaa yrityksen arvo sekä omistukseen liittyvä riski ja sijoituksen tuotto.

Useat ryhmät ovat kiinnostuneita yrityksen menestymisestä: luotonantajat, omistajat, julkiset taloudet, liikkeenjohto, asiakkaat, hankkijat, henkilökunta, tutkijat sekä suuri yleisö. Yrityksen tulos lasketaan eri tavoin eri sidosryhmiä ja eri tarkoituksia varten. Laskelmiin aiheuttaa eroja se, että arvostus-, jaksotus- ja laajuusongelma ratkaistaan eri tavoin. Liikkeenjohto on kiinnostunut yrityksen toiminnallisesta tuloksesta eli operatiivisesta tuloksesta. Se lasketaan kannattavuuden tarkkailua ja suunnittelua varten. Sisäisessä laskennassa jaksotus-, laajuus- ja arvostusongelma kussakin tapauksessa ratkaistaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Omistajille ja verottajalle on suuri merkitys lasketun tuloksen suuruudella, sillä maksettavien verojen ja osinkojen määrä riippuu siitä. (Tomperi 2014, 195–196.) Seppäsen (2011, 16–17) mukaan tilinpäätösinformaatiolla on kolme keskeistä tehtävää, tehostaa pääomien allokoointia, tehostaa toiminnan ohjausta ja valvontaa sekä tehostaa sopimus-

ehtojen muodostamista ja niiden valvontaa. Kolme keskeistä päätöksentekotilannetta, mihin informaatioita tarvitaan yrityksen taloudellisesta suorituksesta ja asemasta ovat yrityksen strategian onnistuminen ja suorituskyvyn analysointi, yrityksen luottoriskin ja taloudellisen aseman analysointi sekä yrityksen arvon määrittäminen.

On käytettävissä useita lähestymistapoja, kun tilinpäätösinformaatiota hyödynnetään hyvän yleiskuvan muodostamiseen tarkasteltavasta yrityksestä. Ne eivät ole pelkästään vaihtoehtoisia, vaan niiden tuottama informaatio myös täydentää toisiaan. (Martinsuo ym. 2016, 108.) Prosenttilukumuotoisella tilinpäätöksellä tarkoitetaan tilinpäätöksen lukujen esittämistä prosentteina taseen loppusummasta ja liikevaihdosta (Niskanen & Niskanen 2016, 49). Näin saman vuoden sisällä olevien tilinpäätöserien keskinäiset suhteet tulevat selkeästi esiin. Trendianalyysissä nämä prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset laaditaan useilta peräkkäisiltä vuosilta vertailua varten pitäen perusvuotena tarkasteluperiodin ensimmäistä vuotta.

Prosenttilukumuotoisten tilinpäätösten voidaan verrata, kuinka eri tase- ja tuloslaskelmaerien väliset suhteet ovat tarkasteluajanjakson ja eri vuosien välillä aikana kehittyneet. Prosenttilukuihin perustuva analyysityyppi antaa myös mahdollisuuden kahden tai useamman yrityksen välillä poikkileikkausvertailuun. Sen avulla tulee eri kokoisten yritysten tilinpäätökset vertailukelpoisiksi. Suhteellisen kannattavuuden ja kulurakenteiden vertailu tällä menetelmällä ei ole mahdollista, jos yritykset joita vertaillaan toimivat eri toimialoilla. (Niskanen & Niskanen 2016, 50–52.) Tuloksena kuitenkin saadaan tuotto- ja kustannusrakenteen osalta helppolukuinen ja hyvin vertailtavissa oleva tuloslaskelma (Martinsuo ym. 2016, 109).

Trendianalyysissä tutkitaan, onko jotkut taseen tai tuloslaskelman erät supistuneet tai kasvaneet suhteessa muihin eriin erityisen paljon (Niskanen & Niskanen 2016, 53–55). Analyysi toteutetaan tietyn tilinpäätöserän aikaisimman vuoden arvoksi asettamalla 100. Tämän jälkeen verrataan, kuinka monta prosenttia saman erän myöhempi arvo eroaa perusvuoden arvosta 100. Yritysten keskinäiseen vertailuun trendianalyysi ei sovellu, sitä voidaan käyttää ainoastaan vertailemaan yhden yrityksen peräkkäisiä tilinpäätöksiä. Eroanalyysiksi voidaan nimittää tilinpäätöksen perusteella tehtävää tuottavuuden tarkastelua. Sen ydin on siinä, että vertailtavat

kaudet normitetaan yksikköhintojen ja kustannusten osalta. Tällöin havaitut erot selittyvät periaatteessa reaali-prosessin eli tuottavuuden eroilla. (Martinsuo ym. 2016, 106.)

2.3 Tilinpäätösanalyysi

Perustietona tilinpäätösanalyysissä on virallinen tilinpäätös, liitteet sekä muu käytettävissä oleva informaatio (Yritystutkimus 2017, 7). Tilinpäätösanalyysi on arviointia yrityksen taloudellisesta tilasta päätöksen tekoa varten. Yritystä verrataan päätöksentekotilanteissa pääomamarkkinoiden asettamiin tavoitteisiin ja toisiin yrityksiin, ja verrataan samaa yritystä eri vuosien välillä. Keskeinen tehtävä tilinpäätösanalyysillä yrityksen päätöksenteossa ja taloudellisen tilan arvioinnissa on myös siksi, että se paljastaa eri ulottuvuudet yrityksen taloudellisessa tilassa. Päätöksenteossa välttämättömiä tietoja kuten yrityksen kasvua, kannattavuutta ja liiketoiminnan riskejä voidaan helposti arvioida tilinpäätösanalyysin avulla. (Kallunki 2014, 12–13.)

Perinteiset tunnusluvut

Kun pitää esimerkiksi kyetä vertailemaan eri yrityksiä tai selvittämään yrityksen kehitystä, yleensä lasketaan ja käytetään tunnuslukuja (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 171). Vertailukelpoisuuden saavuttamiseksi tunnuslukujen laskeminen on standardoitu. Joskus myös tietyn tilanteen tai käyttäjän vaatimuksia varten on kehitetty tunnuslukuja, esimerkiksi yrityksen konkurssin ennustamiseksi tai arvon määrittämiseksi. Tunnuslukuja käyttämällä voidaan eliminoida esimerkiksi rahan arvon muutosten eri vuosien vertailukelpoisuutta alentavia ongelmia. Tunnuslukuja yritykset laskevat myös omasta taloudestaan. Niitä käytetään kehityskaaren kuvaamisessa ja selvittämisessä sekä muihin yrityksiin vertailuissa. Toimintakertomuksessa tunnuslukuja edellytetään esitettäväksi tarpeellisessa määrin kirjanpitovelvollisen tuloksellisuuden, taloudellisen tilanteen, toiminnan kehittymisen sekä merkittävimpien riskien ja epävarmuustekijöiden kuvaamiseksi. Arvopaperilainsäädännössä on myös määräyksiä talouden kuvaamisesta listayrityksen kohdalla tunnuslukujen avulla.

Tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa perinteiseen tilinpäätösanalyysiin sekä rahavirta-analyysiin. Perinteinen tilinpäätösanalyysi perustuu suoriteperusteisen tuloslaskelman ja taseen analyysiin, ja sitä täydentää rahavirta-analyysi. (Salmi 2012, 262.) Rahavirta-analyysi voi olla suoriteperusteinen meno-tulovirta-analyysi, maksuperusteinen kassavirta-analyysi tai käyttöperusteinen liikepääomavirta-analyysi (Lepiniemi & Kykkänen 2015, 171–172). Tavallisin näistä on kassavirta-analyysi, joka tuottaa lisäinformaatiota taseesta ja tuloslaskelmasta saataville tiedoille. Usein kassavirtalaskelman periaatteita noudattaen laaditaan tilinpäätökseen mahdollisesti kuuluva rahoituslaskelma. Kallunki ja Kytönen (2007, 14) jakavat nykyaikaisen tilinpäätösanalyysin suoriteperusteiseen tilinpäätösanalyysiin, markkinaperusteiseen analyysiin ja rahavirta-analyysiin. Menot ja tulot kirjataan niiden syntyessä ja tarvittaessa jakotetaan eri tilikausille kuluiksi ja tuotoiksi suoriteperusteisessa tilinpäätösanalyysissä. Rahan liikkeitä seurataan rahavirta-analyysissä, eikä tuloja ja menoja kohdisteta eri tilikausille. Tilinpäätösinformaatiota yhdistetään informaatioon, jota saadaan osakemarkkinoita markkinaperusteisessa analyysissä.

Käyttäjät

Tilinpäätös antaa yrityksen taloudellisen tilanteen analysoinnille hyvän pohjan. Vilkkumaan (2010, 43) mukaan yrityksen toimitusjohtajan tulee hallita analysointi siinä määrin, että ymmärtää tilinpäätöksen perusteella yrityksensä tilanteen sekä niin sanotun tulokunnon, joten hän on yksi tärkeimmistä tilinpäätösanalyysin käyttäjistä. Tilinpäätösanalyysi tuottaa myös useille yrityksen sidosryhmille informaatioita (Kallunki & Kytönen 2007, 17–18). Eri sidosryhmillä on kiinnostuksen kohteena olevan yrityksen ominaisuuksien suhteen erilaisia painotuksia. Yrityksen vuositulos kiinnostaa verottajaa, koska yritys maksaa siitä veronsa. Yrityksen kyky maksaa sijoitetulle pääomalle tuottoa osinkoina on oman pääoman sijoittajien kiinnostuksen kohteena. Yrityksen kyky taas vastata pitkäaikaisista velkasitoumuksista eli vakavaraisuus on vieraan pääoman sijoittajien kiinnostuksen kohteena. Maksuvalmius taas kiinnostaa yrityksen tavarantoimittajia. Muiden sidosryhmien kuten suuren yleisön, kilpailijoiden ja asiakkaiden kiinnostus informaatiota kohtaan, jota tilinpäätösanalyysi tuottaa, vaihtelee tilanteesta ja yrityksestä riippuen.

Tilinpäätöstietojen oikaiseminen

Tilinpäätöksen oikaisemisen lähtökohtana jalostaa niin tilinpäätöstietoa, että se palvelee analyysin tekijän tarkoitusta parhaiten (Yritystutkimus 2017, 7). Tilinpäätöksensä sisältöön yrityksillä on mahdollisuus vaikuttaa erilaisten harkinnanvaraisten kirjausten kautta. Tilinpäätöksiä on oikaistava ennen varsinaista tilinpäätösanalyysia, jotta ne olisivat eri yritysten välillä vertailukelpoisia. Vertailukelpoisuuden vuoksi on tärkeää, että eri yrityksille ja vuosille suoritetaan samat oikaisutoimenpiteet. (Kallunki & Kytönen 2007, 29–42.)

Tilinpäätöstietoja oikaistaessa olisi hyvä tietää myös hieman taustoja sen takana. Ensiksikin on hyvä tuntea käytettävän aineiston yhteydet kirjanpitoon, tilinpäätökseen sekä tulos- ja verosuunnitteluun. Tämä on tarpeen, jotta osataan tehdä aineistoon tarpeelliset oikaisut, jotta siitä laskettavat tunnusluvut antavat oikean kuvan yrityksen taloudellisesta menestyksestä. Toisaalta taas pitäisi tuntea sitä suunniteltua ja päätöksentekoa, joiden vaikutukset näkyvät taseen luvuissa. Investointipäätökset heijastuvat käyttöomaisuudessa taseen vastaavaa puolen yläosassa ja taseen vastattavaa puolen luvuissa heijastuu puolestaan rahoitusrakenneratkaisujen onnistuneisuus. Vielä olisi huomioitava likviditeettihallintopäätösten vaikutus taseen alaosan eriin, vaihtuviin vastaaviin ja lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan.

Tuloslaskelman oikaisu

Tulos, joka mahdollisimman hyvin vastaa jatkuvan, ennustettavan ja säännöllisen liiketoiminnan tulosta, pyritään tuloslaskelman oikaisulla selvittämään (Salmi 2012, 144). Todellista tulosta eli operatiivista tulosta kuvaa nettotulos. Kokonaistulos saadaan, kun satunnaiset tuotot ja kulut otetaan lisäksi huomioon. (Kallunki & Kytönen 2007, 44.) Lähtötietoja on oikaistava, jotta tuloslaskelmasta ja taseesta johdetut tunnusluvut kertoisivat mahdollisimman todenmukaisen tilanteen (Karjalainen 2013, 48). Tuloslaskelmassa oikaisuja yleensä vaatii ainakin poistot. Poistoeroa käytetään usein tuloslaskelmassa, mikäli suunnitelman mukaiset poistot eivät vastaa verotuksessa vähennettävien poistojen määrää tai jos kertynyttä poistoeroa puretaan. Koska suunnitelman mukaiset poistot kuvaavat parhaiten kaluston oikeaa kulumista, ylipoistot lisätään tulokseen ja alipoistot vähennetään tuloksesta. Oikaisua

monesti vaatii myös yrittäjän palkan korjaus, mikäli se ei ole tuloslaskelmassa työpanosta vastaavana määränä. Tällöin se lisätään tuloslaskelmaan keskimääräisen palkkatason mukaan.

Taseen oikaisu

Omaisuuksien arvon tulisi tilinpäätösanalyysin näkökulmasta vastata mahdollisimman hyvin todellista arvoa (Kallunki & Kytönen 2007, 47). Tarkoituksena on eliminoida taseen oikaisussa sellaiset vastaavien erät, joilla todellisuudessa ei ole tulontuottamiskykyä ja toisaalta sellainen olennainen varallisuus merkitä näkyviin, mitä ei ole merkitty taseeseen. Lisäksi oikaistuun taseeseen merkitään taseessa näkymättömät velat niiden takkaisinmaksuajankohdan mukaisesti sekä omaa pääomaa korjataan varojen ja velkojen nettokorjauksilla. (Salmi 2012, 153.) Esimerkiksi oikaisu tehdään edellä mainitusta poistoerosta, siitä siirretään yhteisöveroprosentin mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan taseen vieraaseen pääomaan.

2.1 Tilinpäätös

Tuloksen selvittäminen on kirjanpidon päätarkoituksena. Kirjanpidon tarkoituksena on myös yrityksen ja muiden talousyksiköiden menojen, tulojen ja rahojen pitäminen erillään. Kaikki jotka harjoittavat liike- tai ammattitoimintaa ovat lain mukaan kirjanpitovelvollisia. (Puolamäki 2007, 66.) Tilinpäätöksestä selviää yrityksen toiminnan tulos tilikauden aikana ja sen taloudellinen asema tilinpäätöspäivänä (Kerbs 2016, 92). Tilinpäätöksen tavoitteena on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen sisäisille ja ulkopuolisille tahoille yrityksen taloudellisesta suorituksesta ja asemasta päätöksen tueksi (Seppänen 2011, 15).

Tilinpäätös laaditaan tilikauden päätteeksi. Silloin päätetään kaikki tilikauden aikana käytössä olleet tilit tilinpäätöstileille. (Puolamäki 2007, 68.) Tilinpäätöstilejä ovat tulostili ja tasetili (Tomperi 2016, 26). Kaikki tulot ja menot päätetään tulostilille ja tämä tili kertoo tilikauden tuloksen. Kaikki raha- ja saatavatilien sekä pääomatilien saldot päätetään tasetille. Tilinpäätös laaditaan suoriteperusteisesti. Tämä tarkoittaa sitä että, tulo kirjataan tilikauden tuotoksi, kun suorite on luovutettu asiakkaalle. Tuotoista vähennetään niihin käytetyt kulut. Kun tilinpäätöstileille on päätetty kaikki tilit,

tilikauden tulos lasketaan tulostilin tuottojen ja kulujen erotuksena. Jos tuotot ovat suuremmat kuin kulut, on tilikausi ollut voitollinen tai päinvastaisessa tilanteessa tappiollinen. Tulostilin saldo kirjataan tasetilille kummassakin tapauksessa, ja tämän jälkeen kirjanpidon tilinpäätös on valmis. (Puolamäki 2007, 68–69.)

Yleensä tilinpäätös laaditaan 12 kuukauden pituiselta tilikaudelta (Holopainen 2016, 164). Virallinen tilinpäätös on laadittava lain mukaan kultakin tilikaudelta neljän kuukauden kuluessa sen päättymisestä. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. (Puolamäki 2007, 70.)

Kirjanpitovelvolliset jaetaan kolmeen koko ryhmään, pienyritys, mikroyritys ja suuryritys (Tomperi 2016, 108). Se kokoluokka mihin yritys kuuluu, riippuu päättyneen ja sitä välittömästi edeltäneen tilikauden tilinpäätöspäivän luvuista. Pienyritykseksi luokitellaan yritys, joka ylittää enintään yhden seuraavista tilinpäätöspäivänä; taseen loppusumma 6 000 000 €, liikevaihto 12 000 000 € ja tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. Makroyritykseksi luokitellaan yritys, joka ylittää enintään yhden seuraavista tilinpäätöspäivänä; taseen loppusumma 350 000 €, liikevaihto 700 000 € ja tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä. Suuryritykseksi yritys luokitellaan, kun tilinpäätöspäivänä ylittyy seuraavista vähintään kaksi; taseen loppusumma 20 000 000 €, liikevaihto 40 000 000 € ja tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 250 henkilöä. Yritysmuoto ja kokoluokka vaikuttavat muun muassa siihen, minkälainen tilinpäätös on laadittava. Tilinpäätös sisältää aina taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot. Lisäksi suurempien kuin pienyritysten on laadittava toimintakertomus sekä konsernitilinpäätös. Näiden lisäksi suuryritysten ja yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen on laadittava rahoituslaskelma. (Kerbs 2016, 93–94.) Yrityksen sisäistä tilinpäätösinformaatiota ei lainsäädäntö rajoita, joten informaatiota voidaan muokata päätöksentekijän käyttötarkoituksen ja tarpeiden mukaan. Näin talouden ohjauksessa voidaan käyttää tilinpäätöstietoja. (Puolamäki 2007, 70.)

Tuloslaskelma

Tilinpäätöksessä tulostilille kirjatut erät esitetään tuloslaskelmassa ryhmiteltynä vähennyslaskuasetelman muotoon säädettyjä kaavoja käyttäen (Ihantola, Leppänen & Kuhanen 2016, 139). Tuloslaskelmavaihtoehtoja on kaksi: toimintokohtainen ja

kululajipohjainen tuloslaskelma (Niskanen & Niskanen 2016, 45). Käytännössä kululajipohjainen tuloslaskelma on selvästi yleisempi. Siinä tilikauden kulut vähennetään tuotoista säädettyssä kululajien mukaisessa järjestyksessä. Kululajeja ovat esimerkiksi palkat, raaka-aineet, korot ja poistot. Kulujen vähennysjärjestys perustuu toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa toimintokohtaiseen ryhmittelyyn. Ennen liikevoittoa liikevaihdosta vähennetään hankinnan ja valmistuksen kulut, markkinoinnin ja myynnin kulut ja liiketoiminnan muut kulut. Lyhytvaikutteisista ja pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvien kulukirjausten välillä ei tehdä eroa. Pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden eli poistojen kulukirjaukset sisällytetään eri toimintojen kuluihin. Tuloslaskelma kuvaa yrityksen tilikauden tuloksen muodostumista vähennyslaskun muodossa (Yritystutkimus 2017, 12).

Tase

Yrityksen taloudellista asemaa tilikauden päättyessä kuvaa tase. Taseen vastattavaa-puoli kuvaa rahan lähteet ja vastaavaa-puoli osoittaa rahan käyttökohteet. (Tomperi 2016, 114.) Käyttötarkoituksen perusteella taseen vastaavien erät jaetaan pääryhmiin pysyvät ja vaihtuvat vastaavat. Pysyvät vastaavat ovat erä, jotka on tarkoitettu tuottamaan jatkuvasti tuloa useana tilikautena. Vastaavien muut erät ovat vaihtuvia. (Ihantola ym. 2016, 153.) Pysyvät vastaavat jaetaan kolmeen osaan: sijoituksiin, aineellisiin sekä aineettomiin hyödykkeisiin. Aineellisia hyödykkeitä ovat esimerkiksi rakennukset, koneet ja kalusto ja aineettomia hyödykkeitä esimerkiksi aineettomat oikeudet. Sijoituksissa esitetään esimerkiksi osakkeet, joita voidaan pitää pitkäaikaisina, kuten liikehuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. (Tomperi 2016, 118.) Omaisuuserät esitetään likvidijärjestyksessä siten, että ensin esitetään heikoimmin rahaksi muutettavat erät ja likvidit omaisuuserät viimeisenä (Yritystutkimus 2017, 27).

Vaihtuvat vastaavat on tarkoitettu yhden vuoden aikana tuottamaan tuloa (Kerbs 2016, 60). Vaihtuvat vastaavat muodostuvat saamisista, vaihto-omaisuudesta, rahoitusarvopapereista sekä pankkisaamisista ja rahoista. Erikseen taseessa on esitettävä kustakin saamiserästä pitkäaikainen osuus. Saaminen katsotaan pitkäaikaiseksi, kun se erääntyy maksettavaksi yhtä vuotta pidemmän ajan kuluttua. (Tomperi 2016, 118.)

Yritystoiminnan pääomarahoitusta käy ilmi taseen vastattavaa puolelta. Vastattavaa puoli jaetaan omaan ja vieraaseen pääomaan. (Tomperi 2016, 118.) Oma pääoma koostuu omistajien sijoittamista varoista yhtiöön, sinne jätetyistä voittovaroista ja mahdollisista arvonnkorotuksista. Vieras pääoma jaetaan lyhyt- ja pitkäaikaiseen. Pitkäaikaista on se velka, joka erääntyy yli vuoden kuluttua. (Kerbs 2016 63–69.) Ensiksi esitetään oma pääoma ja sen jälkeen vieras pääoma. Tasekaavan laajuus määräytyy lähtökohtaisesti yrityskoon mukaan. (Yritystutkimus 2017, 27.)

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma sisältää tiedot varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Rahoituslaskelma laaditaan rahavirtalaskelmana niin, että se kuvaa liiketoiminnan, rahoituksen ja investointien rahavirtoja. Rahavirtalaskelmassa tuloslaskelman suoriteperusteiset erät muutetaan maksuperusteisiksi. (Tomperi & Keskinen 2016, 70.)

Liiketoiminnan rahavirta osoittaa paljonko yritys on pystynyt tuottamaan tilikauden aikana liiketoiminnallaan rahavaroja toimintaedellytystensä säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen, tuoton maksamiseen oman pääoman sijoittajille ja lainojen takaisinmaksuun (Ihantola ym. 2016, 160). Omana ryhmänään esitetään investointien rahavirrat. Tämä kuvaa yrityksen rahavarojen käyttöä tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä. Rahoituksen rahavirrat kuvaavat muutoksia omassa ja vieraassa pääomassa tilikaudella. (Tomperi & Keskinen 2016, 70.) Rahoituslaskelman laatimiseen on kaksi laatimistapaa, suora ja epäsuora rahoituslaskelma (Ihantola ym., 161).

Liitetiedot

Liitetiedot täydentävät tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman informaatiota. Liitetietoja esitetään, jotta tilinpäätöksen lukijalla olisi tarpeelliset tiedot käytössään yrityksen toiminnan ja taloudellisen aseman arvioimiseksi. (Ihantola ym. 2016, 139.) Mikäli yhtiö ei tee toimintakertomusta sen tulee liitetiedoissa esittää toimintakertomusta vastaavia tietoja (Kerbs 2016,107). Kirjanpitoasetuksen edellyttämät liitetiedot koskevat tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, esittämistapaa, tuloslaskelmaa, taseen vastaavia ja vastattavia, tuloveroja, käypään arvoon merkitsemistä, vakuuksia

ja vastuusitoumuksia sekä taseen ulkopuolisia järjestelyjä, lähipiiriliiketoimia, tilin-tarkastajan palkkioita, omistuksia muissa yrityksissä, henkilöstöä ja toimielinten jä-seniä sekä konsernitilinpäätöstä. Omassa asetuksessaan on pien- ja mikroyritysten liitetietovaatimukset. (Ihantola ym., 139.)

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa kuvataan toiminnan tulossellisuutta ja kehittymistä, yrityksen epävarmuustekijöitä sekä taloudellista tilannetta. Toimintakertomukseen sisällyte-tään tarvittaessa tunnuslukuja sekä taloudesta että ympäristövaikutuksista että hen-kilöstöstä. (Tomperi & Keskinen 2016, 69.) Toimintakertomuksessa on esitettävä myös tiedot muun muassa olennaisista tapahtumista tilikauden päättymisen jälkeen, tiedot sivuliikkeistä, osakeyhtiölain tai osuuskuntalain edellyttämät tiedot, sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laa-juudesta (Kerbs 2016, 102).

Tämän luvun tarkoituksena on antaa kattava kuva lukijalle siitä, mikä on johdon las-kentatoimi ja talousjohtaminen, miten tilinpäätöstä voidaan käyttää johtamisen tu-kena sekä siitä mikä tilinpäätös on. Tässä luvussa hieman jo sivutaan yleisesti tilin-päätösanalyysiä ja sitä, miten se laaditaan ja mihin tulisi kiinnittää huomiota sitä laadittaessa.

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TUNNUSLUVUT JA NIIDEN TULKINTA

Tilinpäätösanalyysin käyttäjiä on useita, tässä yhteydessä kuitenkin asiaa katsotaan yrityksen johdon näkökulmasta. Tunnuslukujen taustoja on hyvä ymmärtää, jotta tietää mistä tunnusluvut koostuvat ja sitä kautta, miten niihin voi vaikuttaa. On myös hyvä pitää mielessä tunnuslukuja tulkittaessa, että liian hyvillä arvoilla saattaa olla haittapuolensa. Tässä luvussa käydään läpi sellaisia tunnuslukuja mitä yrityksen johto voi käyttää apunaan päätöksen teossa ja miten niitä voi tulkita.

3.1 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut

Tilinpäätösanalyysi vertaa tilinpäätöstietojen yrityksen menestymisestä antamaa kuvaa pääomamarkkinoiden asettamiin vaatimuksiin. Yrityksen operatiivisen liiketoiminnan kannattavuus on niin hyvä aidosti menestyvällä yrityksellä, että se pystyy generoimaan myös omistajien ja velkojien vaatiman tuoton. (Kallunki 2014, 82.) Tilinpäätösanalyysin avulla hahmotetaan tarkasteltavan yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. Näitä kolmea yritystoiminnan ja yritystalouden kulmakiveä yleensä selvitetään, seurataan ja näiden antamien arvojen perusteella tehdään tarvittaessa päätöksiä. (Vilkkumaa 2010, 43–44.) Hyvä analyysi sisältää Vilkkumaan mukaan aina useita peräkkäisiä vuosia.

3.2 Tunnuslukujen validiteetti ja reliabiliteetti

Tilinpäätösaineiston luotettavuudesta riippuu ennen kaikkea tunnuslukujen mittaus- tulosten tarkkuus. Tämän lisäksi tunnusluvun toimivuuden voidaan katsoa riippuvan kahdesta muusta tekijästä. Ensimmäinen on validiteetti, eli tunnusluvun kyky mitata sitä ominaisuutta, jota sen on tarkoitus mitata. Toinen on reliabiliteetti eli tunnusluvun luotettavuus. (Niskanen & Niskanen 2004, 111.) Tunnusluku on validi, kun se antaa harhattomia tuloksia eli tilastollisesta näkökulmasta katsottuna keskimäärin oikeita tuloksia. Reliabiliteetti on hyvä tilastollisessa mielessä, jos sen keskimääräinen mittausvirhe on pieni. (Kallunki, Lantto & Sahlström 2008 115.)

3.3 Kannattavuuden tunnusluvut

Kannattavuus peruskäsitteenä merkitsee sitä, että yrityksen liikevaihto on suurempi kuin sen vastaavan ajanjakson kulut (Vilkkumaa 2010, 44). Liiketoiminnan taloudellista tulosta kuvaa kannattavuus, se on myöskin jatkuvan liiketoiminnan perusedellytys. Kannattavuutta voidaan mitata suhteellisesti tai absoluuttisesti. Voiton suhdetta yritykseen sijoitettuun pääomaan nähden kuvaa suhteellinen kannattavuus ja absoluuttista kannattavuutta mitataan yksinkertaisesti voittona eli liiketoiminnan tuottojen ja kulujen erotuksena. (Yritystutkimus 2017, 63.) Absoluuttista lähestymistapaa voidaan kutsua myös voittoprosentti-lähestymistavaksi. Tämä ei sovellu yleensä erityisen hyvin yritysten väliseen vertailuun. Se kertoo enemmänkin yrityksen toimintapolitiikasta. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 172–173.) Yrityksen kannattavuus on selvitettävä ja ymmärrettävä, koska sen perusteella yrityksen johto rakentaa tulevaisuutta. Yritystoiminnan tulee olla kannattavaa, ja hyvän kannattavuuden myötä voidaan pitää huolta myös yrityksen maksuvalmiudesta sekä vakavaraisuudesta. (Vilkkumaa 2010, 44.) Yritys on kannattavampi mitä enemmän ja mitä nopeammin yrityksen uhraamat menot tuottavat tuloja. Kannattavuuden kuitenkin viimekädessä ratkaisee yrityksen rahavirta. Kannattavuuden tunnusluvut saattavat esimerkiksi olla heikkoja, mutta jos yrityksellä on paljon rahavirtaa, luvut eivät ole niin huolestuttavia.

Kaikista parhain keino parantaa kannattavuutta on saada tuotteita myytyä enemmän hyvillä katteilla. Mutta jos tämä ei ole mahdollista, kannattavuuden parantamista voidaan tarkastella taseen ja/tai tuloslaskelman näkökulmasta. Taseen tarkastelussa ja siihen kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä puhutaan niin sanotusta taseen siivoamisesta. Tällöin pyritään pääsemään huonotuottoisesta omaisuudesta eroon mahdollisimman hyvään hintaan. Näin lainoja voidaan maksaa pois tai raha käytetään investointien rahoittamiseen, jolloin uutta ulkopuolista rahoitusta ei tarvita. Tuloslaskelmaan kohdistuvia toimenpiteitä kutsutaan niin sanotuksi kulujahdiksi. Tällöin tarkastellaan mitä pitäisi tehdä kulujen karsimiseksi ja toimintojen tehostamiseksi, esimerkiksi voidaan aloittaa yt-neuvottelut henkilökunnan vähentämiseksi.

Oman pääoman tuotto prosentti

Yleisesti käytetään tunnuslukua pääomantuotto prosentti yritysten välisissä kannattavuusvertailuissa. Se kertoo tilikaudessa saavutetun tuloksen suhteen käytössä olleeseen pääomaan eli yrityksen toiminnallaan pääomalleen ansaitseman koron. Pääoman tuotto prosenttia voidaan tarkastella kokonaistalouden sekä sijoittaja- ja rahoittajanäkökulmista. Oman pääoman tuotto prosentti lasketaan seuraavasti:

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100\%$$

Keskimääräinen oma pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun omien pääomien keskiarvona. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 173).

Verojen jälkeinen oman pääoman tuotto prosentti (ROE) on paljon käytetty kannattavuuden tunnusluku omistajan näkökulmasta. Tämä tunnusluku mittaa yrityksen kykyä tehdä tuottoa omistajilta saaduille pääomille. (Niskanen & Niskanen 2004, 116.) Kallunki (2014, 137) huomauttaa, että yrityksen johto voi arvioida virheellisesti oman pääoman edulliseksi rahoitusmuodoksi. Tämä saattaa johtaa huonosti kannattavien investointikohteiden hyväksymiseen ja sitä kautta yrityksen kannattavuus jää matalaksi. Heikosti kannattava yritys ei saavuta oman pääoman sijoittajien asettamia osinko- ja arvonnousutavoitteita, mikä johtaa puolestaan oman pääoman rahoituksen saatavuuden vaikeutumiseen tai jopa loppumiseen. Tästä syystä taas yrityksen liiketoiminnan harjoittaminen vaikeutuu tai käy jopa mahdottomaksi. Oman pääoman kustannus siis realisoituu hyvin konkreettisesti, vaikka siihen ei liitykään etukäteen sovittuja kiinteitä korkokustannuksia.

Oman pääoman tuottoprosentin viitteelliset normiarvot ovat:

Erinomainen	20%
Hyvä	15–20%
Tyydyttävä	10–15%
Välttävä	5–10%
Heikko	alle 5%

(Balance Consulting [16.6.2017]).

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti kuvaa säännöllisen liiketoiminnan tuottoa, suhteessa siihen pääomaan joka vaatii tuottoa. Tuottoa vaativaa pääomaa ovat korollinen vieras pääoma ja oma pääoma. (Kallunki & Kytönen 2007, 74.)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

$$= \frac{\text{Voitto} + \text{Rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100\%$$

(Leppiniemi & Kykkänen 2015, 173–174.)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti kertoo, paljonko tuottoa yritys on saanut aikaan siihen sijoitetulle korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle (Niskanen & Niskanen 2004, 115). Tunnuslukua voidaan käyttää kohtuullisen hyvin selvittämään yrityksen kannattavuutta toimialasta riippumatta. Pitemmällä aikavälillä tunnusluku antaa suhteellisen luotettavan käsityksen kannattavuudesta ja hyvän perustan päätöksen teolle. Tunnuslukua voidaan verrata kilpailijoiden tunnuslukuihin, jolloin voidaan suhteuttaa oman yrityksen toiminnallinen hyvyys vertailuyritysten toiminnan hyvyyteen. (Vilkkumaa 2010, 45–46.) Taloudellisen lisäarvon luontiin vaikuttavat kaikki eri organisaatiotasolla tehdyt liikkeenjohdolliset päätökset, jotka vaikuttavat sijoitetun pääoman tuottoprosenttiin ja pääoman keskimääräiseen kustannukseen (Kallunki 2014, 136).

Sijoitetun pääoman tuottoprosentin viitteelliset normiarvot ovat:

Erinomainen	yli 15%
Hyvä	10–15%
Tyydyttävä	6–10%
Välttävä	3–6%
Heikko	alle 3%

(Balance Consulting [16.6.2017]).

Pääomantuotto prosentit ovat eri toimialoilla erilaisia, siksi niitä tulisi verrata toimialan sisällä. Riskisillä aloilla tuotto prosentti tavoitteet ovat korkeampia kuin vähemmän riskisillä, koska riskiset ottavat suuremman riskin ja sille sen takia vaaditaan enemmän tuottoa.

Liikevoittoprosentti

Liikevoittoprosentissa suhteutetaan yrityksen liikevoitto saman vuoden liikevoittoon (Ikäheimo ym. 2014, 67). Rinnakkainen tunnusluku tämän tunnusluvun kanssa on niin sanottu liiketulos prosentti (Niskanen & Niskanen 2004, 113). Liiketulos on väli-tulos oikaistussa tuloslaskelmassa, joka poikkeaa analyysissä tehtyjen oikaisujen määrällä virallisen tuloslaskelman liikevoitosta tai -tappiosta. Liiketulos kertoo, paljonko varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen veroja ja rahoituseriä (Yritystutkimus 2017, 64.)

$$\text{Liikevoittoprosentti} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Liikevoittoprosentit vaihtelevat voimakkaasti toimialoittain, joten lukuja voi verrata lähinnä toimialojen sisällä tai yhden yrityksen kannattavuuden ajalliseen seuraamiseen (Kallunki 2014, 94). Tunnusluku kertoo, kuinka suurella liiketoiminnallisella katteella yritys toimii (Ikäheimo ym. 2014, 67). Toimialasidonnaisuuden vuoksi yhtä ainoaa liikevoittoprosentin tasoa ei voida esittää, vaan tavoitetasona tai vertailutasona on hyvä käyttää toimialakohtaista tasoa. Luku on saman toimialan sisällä hyvä kannattavuutta ja toiminnantehokkuutta osoittava tunnusluku. (Vilkkumaa 2010, 47.)

Nettotulosprosentti

Yrityksen varsinaisen toiminnan tuloksena pidetään yleisesti nettotulosta. Käytännössä se on yrityksen omistajille jäävä osuus tilikauden tuloksesta, joka toimii useimmiten muun muassa voitonjakopäätösten pohjana. Se ei välttämättä ole sama kuin tuloslaskelman viimeisen rivin voitto tai tappio, koska nettotuloksessa ei ole mukana tuloslaskelman satunnaisia eriä ja tilinpäätössiirtoja. (Balance Consulting [20.6.2017]). Nettotulosprosentissa tarkastellaan tulosta verojen jälkeen suhteessa liikevaihtoon (Ikäheimo ym. 2014, 67). Luku osoittaa montako prosenttia yrityksen liikevaihdosta jää voittoriville asti. Se kuvaa hyvin yritystoiminnan kannattavuutta toimialan sisällä. Mitä suurempi luku on, sitä paremmin yritys voi maksaa osinkoa omistajilleen. (Vilkkumaa 2010, 47).

$$\text{Nettotulosprosentti} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Yrityksen nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana. Nettotuloksen vaadittava vähimmäistaso ja riittävyys määräytyvät muun muassa pääomarakenteen vahvistamispyrkimysten ja voitonjakotavoitteiden mukaan. (Yritystutkimus 2017, 65.) Arvioitaessa nettotuloksen tasoa, on hyvä tarkastella oman pääoman tuotto prosenttia. Nettotulos on yleensä vähintäänkin tyydyttävä omistajien näkökulmasta katsottuna, jos oman pääoman tuotto ylittää 10 %:n tason. (Balance Consulting [20.6.2017]).

Käyttökate ja käyttökateprosentti

Käyttökate kuvaa yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tulosta ennen rahoituseriä, veroja ja poistoja. Se kertoo, kuinka paljon yrityksen liikevaihdosta jää katetta, kun siitä vähennetään yrityksen toimintakulut. (Balance Consulting [22.8.2017].) Käyttökateprosentti kertoo yrityksen liiketoiminnan tuloksen ennen poistoja ja rahoituseriä (Yritystutkimus 2017, 64).

$$\text{Käyttökate} = \text{Liiketulos} + \text{poistot ja arvon alentumiset}$$

$$\text{Käyttökateprosentti} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Käyttökatteella ja käyttökateprosentilla ei ole yleispäteviä ohjearvoja. Sen taso riippuu pitkälti yrityksen toimialasta ja sen pääomarakenteesta. (Balance Consulting [22.8.2019].) Positiiviset luvut kertovat, että liiketoiminnalla pystytään kattamaan kaikki lyhytvaikutteiset kulut ennen pitkäaikaisia kuluja (Koski 2012, 80). Eri toimialojen käyttökateprosentit asettuvat seuraaviin vaihteluväleihin useimmissa tapauksissa:

Teollisuus	5–20%
Kauppa	2–10%
Palvelu	5–15%

(Yritystutkimus 2017, 64).

Kannattavuutta arvioitaessa keskeisessä asemassa ovat käyttökateprosentin vertailu toimialalukuihin, käyttökateen riittävyys lainanhoitokulujen, verojen, investointien ja voitonjaon näkökulmasta sekä useamman vuoden katekehitys (Balance Consulting [22.8.2017]). Vilkkumaan (2010, 169) mukaan käyttökateetta olisi hyvä käyttää niin sanottuna tulostasotasona yksikkö- tai tiimiorganisaatioissa, siksi että useimmin vastuuhenkilöt voivat vaikuttaa vain käyttökateetta ennen oleviin kuluihin.

3.4 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yrityksen vakavaraisuus kertoo yrityksen kyvystä suoriutua pitkällä aikavälillä sitoumuksistaan (Niskanen & Niskanen 2004, 130). Vieraan pääoman osuus koko pääomasta ei ole liian suuri vakavaraisella yrityksellä, ja se pystyy helposti selviytymään vieraan pääoman korkomaksuista (Kallunki & Kytönen 2007, 80). Yrityksen vakavaraisuus tarkoittaa yrityksen omien pääomien suhdetta koko käytössä olevaan pääomaan (Vilkkumaa 2010, 50). Kun yrityksen oman pääoman ehtoisen rahan määrä on riittävän suuri suhteessa koko käytössä olevaan pääomaan, se antaa kantokykyä huonon ajan varalle. Se myös osoittaa yrityksen omistajien uskoa yritykseen, koska he jättävät rahaa yritykseen, eivätkä nosta osinkoina kaikkia tilikauden voittoja.

Oman ja vieraan pääoman suhteella on aina kaksi puolta yritystoiminnan tehokkuutta ja vakavaraisuutta arvioitaessa. Yritys on vakavarainen, kun sen toiminta on

rahoitettu lähes kokonaan omalla pääomalla, näin sillä on hyvä suojapuskuri tappiota varten sekä hyvä mahdollisuus saada vierasta pääomaa toimintansa rahoittamiseen tarvittaessa. (Seppänen 2011, 115.) Kuitenkin rahoitettaessa yrityksen toiminnan vaatimia investointeja omalla pääomalla, jää myös pääoman tuotto pienemmäksi, koska silloin ei hyödynnetä oman pääoman tuoton kasvattamista vieraan pääoman määrää lisäämällä eli niin sanottua velkavipua. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 202.) Yrityksen rahoituksen jakautuminen omaan ja vieraaseen pääomaan kertoo myös yritysjohtoon riskinottokyvystä ja myös siitä, onko yritystoiminnassa ja sen rahoitusrakenteessa varaa riskinottoon (Seppänen 2011, 153). Omavaraisuutta on kuitenkin aina verrattava kannattavuuteen, koska jos omavaraisuus on huono ja kannattavuus hyvä, ei huono omavaraisuus haittaa, koska yritykseen tulee silti koko ajan rahaa.

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste eli oman pääoman ja koko pääoman välinen suhde prosentteina ilmaistuna on vakavaraisuuden perusmittari (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 175). Omavaraisuusaste mittaa oman pääoman suhdetta taseen loppusummaan (Kallunki ym. 2008, 147). Se mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappion sietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä (Yritystutkimus 2017, 69).

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}} \times 100$$

(Niskanen & Niskanen 2004, 131).

Tunnusluku kuvaa yrityksen omien varojen osuutta kokonaisrahoituksesta. Mitä enemmän omaa pääomaa omistajat ovat sijoittaneet yritykseen, sitä paremmat mahdollisuudet yrityksellä on selviytyä vieraan pääoman maksuista. (Kallunki & Kyttönen 2007, 80–82.) Korkean omavaraisuusasteen yrityksellä on suurempi liikkuvapaus, kuin heikon omavaraisuuden omaavalla yrityksellä, koska sen riippuvuus suhdanteista ja muista toimintaympäristön muutoksista on vähäisempi (Balance Consulting [20.6.2017]). Omavaraisuusaste on toimialasta riippumaton, joten sitä voidaan hyödyntää eri yritysten ja eri toimialojen vertailussa (Vilkkumaa 2010,

50). Tavallisesti omavaraisuusaste on riippuvainen yrityksen iästä. Usein nuori yritys on velkaantuneempi kuin alalla kauemmin toimineet yritykset. Omavaraisuusasteen viitteelliset ohjearvot ovat:

Erinomainen	yli 50%
Hyvä	35–50%
Tyydyttävä	25–35%
Välttävä	15–25%
Heikko	alle 15%

(Balance Consulting [20.6.2017].)

Nettovelkaantumisaste

Nettovelkaantumisaste eli niin sanottu gearing-tunnusluku on toinen vakavaraisuuden osoittaja, joka osoittaa kuinka pitkälle yrityksen likvidit varat riittävät korollisten velkojen maksuun sekä riittääkö oma pääoma tämän jälkeen vieraan pääoman poismaksamiseen (Vilkkumaa 2010, 51). Nettovelkaantumisasteessa suhteutetaan yrityksen nettovelat omaan pääomaan. Osoittajassa likvidit varat vähennetään korollisesta vieraasta pääomasta, koska niitä voitaisiin käyttää korollisten lainojen lyhentämiseen välittömästi. (Ikäheimo ym. 2014, 76.) Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Nettovelkaantumisaste} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{Likvidit rahoitusvarat}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$$

(Kallunki & Kytönen 2007, 84).

Tavoitearvona tunnusluvulle pidetään arvoa yksi (Vilkkumaa 2010, 51). Tunnusluvun arvon ollessa alle 1, sitä voidaan pitää hyvänä. Tunnusluvun arvo on heikko, mikäli sen miinusmerkkisyys johtuu negatiivisesta omasta pääomasta. (Yritystutkimus 2017, 71.) Tunnusluvun ollessa suurempi kuin yksi, sitä voidaan pitää ainoastaan tyydyttävänä (Vilkkumaa 2010, 51).

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellista velkaantuneisuutta mittaavassa tunnusluvussa velkojen määrää verrataan toiminnan volyymia kuvaavaan liikevaihtoon. Tunnusluvun tulkinnassa on otettava huomioon toimialakohtaiset erot. (Kinnunen, Laitinen, Laitinen, Leppiniemi & Puttonen 2010, 63.) Suhteellisen velkaantuneisuuden tarkoituksena on mitata, paljonko yrityksellä on vierasta pääomaa suhteessa sen liiketoiminnan volyymiin (Kallunki ym. 2008, 151). Tunnusluku lasketaan:

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Taseen velat}}{\text{Liikevaihto}} \times 100\%$$

(Leppiniemi & Kykkänen 2015, 176).

Tunnusluku antaa mahdollisuuden sellaisten yritysten vertaamiseen, joiden tuotantovälineiden rakenne on eri-ikäinen tai joiden käyttämät poistomenetelmät ovat erilaisia (Vilkkumaa 2010, 51). Parhaimmillaan se on yrityksen kehityksen kuvaamisessa ja seuraamisessa. Tunnusluvun ohjearvot ovat:

Hyvä	Alle 40%
Tyydyttävä	40–80%
Heikko	Yli 80%

(Leppiniemi & Kykkänen 2015, 176.)

3.5 Maksuvalmius

Yrityksen kykyä hoitaa menestyksekkäästi lyhyen aikavälin taloudelliset velvoitteensa tarkastellaan yrityksen maksuvalmiudessa eli likviditeetissä. Yritykselle häiriöttömät toimintaedellytykset mahdollistaa yrityksen hyvä maksuvalmius. (Ikäheimo ym. 2014, 78.) Toisaalta erittäin hyvä maksuvalmius on taloudellinen rasite yritykselle, koska yrityksellä on tällöin varoja odottamassa maksua varten, eivätkä ne ole silloin muussa tuottavassa toiminnassa. (Ikäheimo, Lounasmeri & Walden 2009, 121). Kinnunen ym. (2010, 67) kuvaa vakavaraisuuden lisäksi toiseksi tappionsietokykyä kuvaavaksi keskeiseksi yrityksen toiminnan jatkumisen kriittiseksi edellytykseksi maksuvalmiutta.

Maksuvalmius voi olla sekä dynaamista että staattista luonteeltaan. Dynaaminen maksuvalmius mittaa tilikauden aikana tulorahoituksen riittävyttä maksuvelvoitteiden hoitamiseen. Tätä voidaan tarkastella kassavirtalaskelmien avulla. Staattisessa näkökulmassa tarkastellaan maksuvalmiutta tietyllä hetkellä kuten tilinpäätöshetkellä ja verrataan nopeasti rahaksi muutettavan omaisuuden suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. (Yritystutkimus 2017, 74.) Kallungin (2014, 123) mukaan suurin ongelma kaikissa likviditeetin tunnusluvuissa on, ne mittaavat vain tilinpäätöspäivän tilanteen mukaan likviditeettiä. Vilkkumaan (2010, 48) mukaan maksuvalmiuden tarkasteluun kannattaa tästä syystä ottaa mukaan useita jaksoja peräkkäin, jolloin se osoittaa yrityksen maksuvalmiutta ja sen kehittymistä pitemmällä aikajänteellä.

Quick ratio

Tiukin maksuvalmiuden tunnusluku on quick ratio, koska sen laskemisessa likvideiksi varoiksi luetaan vain yrityksen rahoitusomaisuus (Kallunki 2014, 124). Tässä ainoastaan rahoitusomaisuudella arvioidaan olevan arvoa, jos yrityksen toiminta loppuisi ja omaisuus myytäisiin. Tämä perustuu ajatukseen, että vaihto-omaisuuden todellinen markkina-arvo ei välttämättä vastaa kirjanpidollista arvoa yrityksen toiminnan loppuessa. (Kallunki & Kytönen 2007, 86.) Quick ratio mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista velvoitteistaan pelkällä rahoitusomaisuudellaan. Quick ratio lasketaan Yritystutkimuksen (2017, 72) mukaan seuraavasti:

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{Osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

Jos tunnusluku saa arvon 1, nopeasti rahaksi muutettava omaisuus riittää kattamaan lyhytaikaiset velat. Quick ration yksi ongelma on kuitenkin se, että se kertoo tilanteen vain tietyllä hetkellä taseen poikkileikkauksena. (Koski 2012, 83.) On syytä tarkastella erityisesti luvun kehitystä tunnuslukua käytettäessä. Luku soveltuu myös

hyvin saman toimialan yritysten väliseen vertailuun. Luvun rinnalla kannattaa tarkastella alan keskimääräisiä maksuaikoja ja sen suhdetta yrityksen ostovelkojen kiertoaikaan. Tunnusluvun viitteelliset ohjearvot ovat:

Erinomainen	yli 1,5
Hyvä	1–1,5
Tyydyttävä	0,5–1
Välttävä	0,3–0,5
Heikko	alle 0,3

(Balance Consulting [21.6.2017].)

Vilkkumaan (2010, 49) mukaan yrityksen johtohenkilöt voivat käyttää tunnuslukua pohtiessaan antaako se asiakkaalle esimerkiksi luottoa tarkastamalla asiakasyrityksen quick ration. Yrityksen johdon tulisi myös huolehtia, että oman yrityksen maksuvalmius pysyy aina kunnossa.

Current ratio

Myös current ratio on likviditeetin tunnusluku, jota käytetään kuten quick ratiota. Erona on se, että tunnusluvun nopeasti realisoitavan omaisuuden määrään lasketaan mukaan vaihto-omaisuus. (Koski 2012, 83.) Tässä ajatuksena on, että yritys pystyy likvidaatiotilanteessa realisoimaan myös vaihto-omaisuutensa nopeasti rahaksi ja siten hoitamaan lyhytaikaiset maksunsa (Kallunki 2014, 125). Eli vaihto-omaisuudella oletetaan olevan myyntiarvoa yrityksen likvidointitilanteessa, ja tämä oletus riippuu pitkälti yrityksen toimialasta. Maksuvalmiutta arvioidaan usein käyttäen quick ratiota current ration rinnalla vaihto-omaisuuden oikean arvostuksen vaikeuden vuoksi. (Kallunki & Kytönen 2007, 87.) Current ratio lasketaan seuraavasti:

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto} - \text{omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Molemmat quick ja current ratio ovat staattisen maksuvalmiuden lukuja eli mittaavat tilinpäätöshetken tilannetta. Tilikauden aikana maksuvalmius voi vaihdella suurestikin. (Yritystutkimus 2017, 75.) Yrityksen johto voi hyödyntää tunnuslukua kuten quick ratioa (Vilkkumaa 2010, 50). Tunnusluvun viitteelliset ohjearvot ovat:

Erinomainen	yli 2,5
Hyvä	2–2,5
Tyydyttävä	1,5–2
Välttävä	1–1,5
Heikko	alle 1

(Balance Consulting [21.6.2016].)

Rahoitustulos

Rahoitustulos kertoo, miten paljon yrityksen varsinainen liiketoiminta tuottaa tulorahoitusta. Se kuvaa yrityksen kykyä suoriutua varsinaisen liiketoiminnan tuotoilla investointien omarahoituksesta, lainojen lyhennyksistä sekä käyttöpääoman lisäyksestä.

$$Rahoitustulos = Nettotulos + poistot ja arvonalentumiset$$

$$Rahoitustulosprosentti = \frac{Rahoitustulos}{Liikevaihto} \times 100$$

Rahoitustulos on pääosin rahoittajien käyttämä tunnusluku ja se on toimialakohtainen (Balance Consulting [22.8.2017]). Rahoitustuloksen on ylitettävä nollataso lyhyelläkin aikavälillä, koska sen tulee riittää lainojen lyhennyksiin, käyttöpääoman lisäykseen, investointien omarahoituksiin sekä voitonjakoon omalle pääomalle (Yritystutkimus 2017, 65).

3.6 Kiertoaikatunnusluvut

Käyttöpääoman kiertoaikalukuja käytetään usein maksuvalmiuden tunnuslukujen rinnalla. Tulorahoituksen suuruus vaikuttaa maksuvalmiuden tasoon, sillä kun se on riittävä, yritys pystyy maksamaan lyhytvaikutteiset menonsa tulorahoituksen turvin.

Kiertoaikatunnusluvut mittaavat, missä ajassa tulot ja menot kertyvät ja siten antavat informaatiota tulorahoituksen riittävyyden ja maksuvalmiuden taustalla olevista syistä. (Kallunki & Kytönen 2007, 88.) Kiertoaikatunnuslukujen tarkoituksena on mitata, miten tehokkaasti yritys käyttää käyttöpääomaansa. Tehokkuuden nimissä tulisi yrityksen pitää käyttöpääomaeristään vaihto-omaisuus ja myyntisaamiset mahdollisimman pieninä ja ostovelat mahdollisimman suurina. Näin mahdollisimman vähän pääomaa olisi sidottuna ja korottomilla ostoveloidella toisaalta rahoitettaisiin yrityksen toimintaa. (Kallunki ym. 2008, 161.) Tehokkuus on tärkeä yrityksen arvontuottamiskyvyn mittari. Yritykselle on tärkeää tuottaa sijoittajien vaatiman tuoton verran, ja tässä avainasemassa on pääomien tehokas käyttö. (Knüpfer & Puttonen 2014, 237.) Vilkkumaan (2010, 52) mielestä tunnuslukujen osalta on hyvä käyttää toimialan vastaavia tunnuslukuja vertailukohtana, koska nämä tunnusluvut ovat useissa tilanteissa riippuvaisia yritystoiminnan ja toimialan luonteesta. Toimialan sisällä nämä ovat hyviä apuvälineitä kohdistamaan johdon mielenkiinnon niihin kohtiin, jotka omassa liiketoiminnassa ovat kehittämisen tarpeessa.

Koko pääoman kiertonopeus

Ikäheimon (2014, 72) mielestä kaikkein kokonaisvaltaisimpana tehokkuusmittarina voidaan pitää sitä, paljonko yritystoimintaan sitoutuneella pääomalla saadaan myyntiä aikaiseksi. Siinä liikevaihto suhteutetaan taseen loppusummaan. Tunnusluku antaa arvion siitä, montako euroa yritys on onnistunut tuottamaan liikevaihtoa taseessa olevaa yhtä euroa kohden (Knüpfer & Puttonen 2014, 237). Nopeampi kiertonopeus auttaa yritystä saamaan investointinsa tuottamaan paremmin (Ikäheimo ym. 2009, 119). Jos liikevaihtoa syntyy enemmän kuin taseen loppusumma, yrityksen koko varallisuus on osallistunut keskimäärin ainakin kertaalleen liikevaihdon aikaansaamiseen. Koko pääoman kiertonopeus lasketaan seuraavasti:

$$\text{Koko pääoman kiertonopeus} = \frac{\text{Liikevaihto}}{\text{Taseen koko pääoma keskimäärin}}$$

(Ikäheimo ym. 2014, 72.)

Tunnusluku osoittaa saman toimialan sisällä yrityksen pääoman käytön tehokkuutta. Mitä korkeampi tunnusluku on, sen parempi on usein myös yrityksen kannattavuus. Eri toimialojen väliseen vertailuun tunnusluku ei sovellu, koska eri toimialoilla pääomien sidotaan eri määriä. (Vilkkumaa 2010, 52.)

Myyntisaamisten kiertoaika

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, montako päivää kestää saada maksu asiakkaalta myyntitapahtuman jälkeen (Ikäheimo ym. 2014, 74). Myyntisaamisiin yrityksen raha on sitoutunut myydyin hyödykkeen hankintamenoa vastaavalta määrältä (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 178). Kun arvioidaan toimialan ja erityisesti käyttöpääoman tehokasta käyttöä, voidaan myyntisaamisten kiertoaikaa pitää merkittävänä tunnuslukuna (Ikäheimo ym. 2014, 74). Vilkkumaan (2010, 53) mielestä tunnusluku on hyvä vertailuun alan sisällä ja merkittävimpiin kilpailijoihin. Myyntisaamisten kiertoaika saadaan Yritystutkimuksen (2017, 72) mukaan seuraavasti:

Myyntisaamisten kiertoaika

$$= \frac{\text{Myyntisaamiset} + \text{Sisäiset myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto}} \times 365$$

Kallunki ja Kytönen (2007, 89) korostavat, että tulkittaessa tunnusluvun arvoja on huomattava, että myyntisaamisiin sisältyy myös erää, jotka eivät ole liikevaihtoa kuten arvonlisävero. Kyseisten erien vuoksi myyntisaamisten kiertoajat ovat todellisuudessa hieman lyhyempiä kuin tunnusluvun antamat arvot. Myyntisaamisten kiertoaikaa yritys voi lyhentää kiristämällä maksuehtojaan ja tehostamalla perintätoimiaan. Kuitenkin usein myyntiehdot joudutaan määrittelemään alan keskimääräiset maksuehdot huomioiden, jotta asiakkaista ei menetettäisi. Toisaalta taas pitkät maksuehdot lisäävät luottotappioiden riskiä. (Kallunki 2014, 130.) Myyntisaamisten kiertoa tehostamalla yritys voi nostaa tulorahoituksensa riittävyttä ja parantaa likviditeettiään. Yrityksen likviditeettitilanteen kannalta tasapainoisena tilannetta pidetään, kun myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoajat ovat likimäärin yhtä suuret. (Balance Consulting [22.6.2017].) Vilkkumaa (2010, 53) on sitä mieltä, että mitä suurempi ero yrityksen omaan maksuaikaehtoon ja alan sisäiseen vertailulukuun on, sitä merkittävimpiin toimenpiteisiin on yrityksen johdon ryhdyttävä.

Ostovelkojen kiertoaika

Ostovelkojen kiertoaika ilmaisee vastaavalla tavalla, kuinka nopeasti yritys maksaa laskunsa. Ostolaskujen hidas maksaminen voi olla yksi tapa rahoittaa toimintaa, mutta se on yleensä kallis tapa, jos menetetään esimerkiksi alennuksia. Koski (2012, 84) on sitä mieltä, että mikäli maksuaikataulu ei vaikuta hankintahintoihin, ei kannata maksua maksaa ennen eräpäivää. Niskanen ja Niskanen (2004, 125) ovat sitä mieltä, että oikein käytettynä ostovelat tarjoavat yritykselle edullisen tai ilmaisen rahoitusmuodon. Ostovelkojen kiertoaikoja voivat pidentää taseen ostovelkoihin sisältyvät liiketoiminnan muista menoista sekä investointimenoista aiheutuneet laskut. Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika, pv} = \frac{\text{Ostovelat} + \text{Sisäiset ostovelat}}{\text{Ostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut}} \times 365$$

(Yritystutkimus 2017, 73.)

Tulkittaessa tunnuslukua sen arvoa verrataan ostolaskujen maksuehtojen mukaiseen normaaliin maksuaikaan (Kallunki & Kytönen 2007, 90). Kriisiyrityksen eräs merkki on ostovelkojen kiertoajan merkittävä pidentyminen yrityksen huonon likviditeettitilanteen vuoksi (Kallunki 2014, 132). Balance Consultingin (22.6.2017) mukaan ostovelkojen maksuajan suhteen on pidetty nyrkkisääntönä sitä, että maksuajan pitäisi ylittää hieman myyntisaamisten maksuaika. Näin tavarantoimittajilta saatulla luotolla voidaan rahoittaa asiakkaiden luototus ja osa juoksevista menoista. Viikkumaan (2010, 54) mielestä tunnuslukua voidaan hyvin käyttää myös asiakkaiden ja toimittajien maksuvalmiuden ja jopa luottokelpoisuuden arviointiin.

3.7 Kasvu

Kaikki yritykset asettavat toiminnalleen erilaisia tavoitteita ja monet niistä liittyvät kokoon ja kasvuun. Kinnunen ym. (2010, 53) painottaa, että vaikka näitä ominaisuuksia pidetään yleensä yrityksen menestyksen osoituksena, yhtä ainoaa yleisesti hyväksyttyä indikaattoria koon mittaamiseen ei ole olemassa. Yrityksen kokoa mitataan esimerkiksi, toimitaan sitoutuneen pääoman määrää kuvaavan taseen lop-

pusumman avulla tai toiminnan volyymia kuvaavan liikevaihdon avulla. Mittarina voidaan käyttää myös henkilöstön määrää, esimerkiksi silloin kuin halutaan kuvata yrityksen merkitystä työnantajana.

Ikäheimo ym. (2014, 66) korostaa, että koska yksittäisten vuosien muutokset ovat kovin alttiita voimakkaille vaihteluille, ja niiden syyt löytyvät yksittäisistä mutta useimmiten merkittävistä tapahtumista, useampien vuosien tarkastelu tasoittaa näitä yksittäisiä vaihteluita ja antaa paremman kokonaiskuvan kehitystrendeistä. Kasvunopeudessa useamman vuoden osalta on otettava huomioon myös se, että aiempien vuosien kasvu on liittynyt jo myöhempien vuosien kokoon, ja kasvua on saatava aikaiseksi myös tälle osalle yrityksen kokoon.

Kytösen (2017) mukaan yrityksen kasvu eli sen koon ajallinen muuttuminen on tärkeää ottaa huomioon kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden lisäksi. Kasvussa turvallinen tapa on kasvattaa tuotannontekijöiden määrää hitaammin kuin tuotantomäärää. Kasvun nopeus on yrityksen koon prosentuaalinen muutos ajassa ja kilpailuasemien säilyttäminen edellyttää vähintään yhtä nopeaa kasvua kuin ympäröivät markkinat. Liian nopea kasvu on vaarallista, varsinkin jos se tapahtuu vieraalla pääomalla, myöskin liian hidas kasvu on vaarallista. Koon mittana voidaan käyttää liikevaihtoa, kokonaismenoja, henkilökunnan lukumäärää tai taseen loppusummaa. Yleensä noin 10 %:n kasvu vastaa normaalikasvua ja kasvun tulisi olla samaa suuruusluokkaa kuin pääoman tuottoprosentti.

3.8 Muut tunnusluvut

Vilkkumaan (2010, 54) mielestä on hyvä laajentaa toimialakohtaisesti tilinpäätöksen antamien tietojen hyödyntämistä käyttämällä joitain muita toimialaan sidonnaisempia tunnuslukuja.

Vaihto-omaisuus/liikevaihtoprosentti

Vaihto-omaisuuden kiertoaika mittaa yrityksen varastohallinnan tehokkuutta (Kallunki ym. 2008). Tätä ei voida laskea ilman tarkempia tietoja yrityksen kuluraken-

teesta, joten vaihto-omaisuuteen sitoutuneita pääomia voidaan analysoida suhteuttamalla vaihto-omaisuus liikevaihtoon. Vaihto-omaisuus/liikevaihtoprosentti lasketaan Yritystutkimuksen (2017, 73) mukaan seuraavasti:

$$\text{Vaihto – omaisuus/Liikevaihtoprosentti} = \frac{\text{Vaihto – omaisuus ilman ennakkomaksuja} + \text{Osatuloutuksen saamiset}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Luku saa sitä alhaisempia lukuja mitä tehokkaammin varastohallinto toimii. Varastohallinnon tehokkuutta mittaavat luvut ovat hyvin toimialakohtaisia ja niitä voidaan verrata esimerkiksi toimialan keskimääräiseen lukuun sekä kilpailijoiden lukuihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 91.) Vilkkumaa (2010, 54) painottaa, että mikäli yrityksen oma tunnusluku poikkeaa huonoon suuntaan, on aihetta miettiä tehostamismenetelyjä.

Nettokäyttöpääomaprocentti

Nettokäyttöpääoman avulla mitataan usein myös yrityksen likviditeettiä. Se kuvaa lyhytaikaisten varojen ja velkojen erotusta. (Kallunki 2014, 126.) Nettokäyttöpääomaprocentti kertoo puolestaan nettokäyttöpääoman suhteen yrityksen liikevaihtoon (Niskanen & Niskanen 2004, 121). Luku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Nettokäyttöpääomaprocentti} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

(Yritystutkimus 2017, 74).

Tyypillisin nettokäyttöpääomaprocentin käyttötilanne on sen kehityksen seuraaminen. Näin voidaan havaita, kuinka nettokäyttöpääoma muuttuu liikevaihdon muuttuessa. Nettokäyttöpääomaprocentti ei saisi nousta liikevaihdon noustessa tehokkaasti toimivalla yrityksellä. (Kallunki ym. 2008, 155.) Tunnusluku siis kuvaa maksuvalmiuden ohessa toiminnallista tehokkuutta ja sen kehittymistä. Vilkkumaan (2010, 55–56) mielestä yrityksen johdon on tärkeää oivaltaa tunnusluvun hyödyntäminen varsinkin niillä toimialoilla, joilla yritystoiminnan luonteen mukaisesti toimintaan sitoutuu myyntisaamisia ja euroja varastoihin. Tunnuslukua voidaan hyödyntää

pitemmällä aikavälillä toiminnan kehittämisen apuvälineenä asettamalla tunnusluvulle selkeät pitkän aikavälin tavoitetasot. Tunnusluvun alentaminen on suhteellisen kovan työn takana ja yleensä muutos vaatii toimia uudella tavalla.

Liikevaihtoeurot henkilöä kohti

Vilkkumaan (2010, 57) mielestä tunnusluku on hyvä apuväline silloin, kun halutaan verrata yrityksen toiminnan tehokkuutta toimialaan keskimäärin tai johonkin vertailuyritykseen. Tunnusluku korostaa yritystoimintaan liittyvää perusasiaa; jokainen henkilö yrityksessä on tekemässä liikevaihtoa, mikä mahdollistaa yrityksen tulokselisuuden. Jotta yritys voisi olla edes teoriassa kannattava, tulee yrityksessä olla aina jokin vähimmäismäärä liikevaihtoa henkilöä kohden. Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\text{Liikevaihto/henkilö} = \frac{\text{Liikevaihto (12kk)}}{\text{Henkilöstömäärä keskimäärin}}$$

Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan yritysten kesken. (Balance Consulting [27.6.2017]). Eri yritysten välistä vertailua vaikeuttaa muun muassa se, että osa yrityksistä ostaa henkilöstöpalveluita ulkopuolisina palveluina. Myöskään keskimääräiset henkilöstöluvut eivät ole aina yhteismitallisia ja saattavat sisältää muun muassa lomautettuja työntekijöitä. (Yritystutkimus 2017, 78.)

Henkilöstökuluihin liittyvät tunnusluvut

Vilkkumaan (2010, 57) mukaan henkilöstökulut muodostavat monessa yrityksessä keskeisen kuluerän, tämän vuoksi voi olla aiheellista löytää hyvä henkilöstökulujen taso. Tunnusluku kertoo yrityksen henkilöstön keskimääräisen palkkasumman, joka sisältää eläke- ja henkilösivukulut. Tunnusluku lasketaan seuraavasti (Balance Consulting [27.6.2017]):

$$\text{Henkilöstökulut/henkilö(vuodessa)} = \frac{\text{Henkilöstökulut (12kk)}}{\text{Henkilöstön määrä keskimäärin}}$$

Tunnuslukua voidaan verrata toimialaan keskimäärin tai saman toimialan vertailuyrityksiin. Tunnusluvun avulla voidaan selvittää, miten hyvin yritys pystyy hyödyntämään henkilöstöään toiminnassaan. Jos yrityksen tunnusluku ylittää toimialan kes-

kiarvon tai kilpailijan luvun, silloin henkilöstö on tehottomampaa kuin vertailu yrityksessä. Vilkkumaa (2010, 58) painottaakin, että yrityksen johdon tulisinkin asettaa luvulle selkeät strategiset tavoitetasot.

Materiaali- ja ainekulujen sekä palvelujen osuus liikevaihdosta

Tunnusluku osoittaa, kuinka suuri osuus liikevaihdosta menee suoraan palvelujen ja tuotteiden tekemisen kuluihin (Vilkkumaa 2010, 59). Tunnusluku antaa hyvän käsityksen yrityksen toimintarakenteen kehityksestä sekä hinnan oikeasta asettamisesta. Tunnusluku on toimialasidonnainen, mutta sitä voidaan käyttää alan sisäiseen vertailuun suhteellisen luotettavan käsityksen antajana. Tunnusluku lasketaan seuraavasti:

$$\frac{\text{Materiaalit ja palvelut €}}{\text{Liikevaihto €}} \times 100$$

Kolmen muuttujan Z-luku

Tunnusluku perustuu professori Erkki K. Laitisen tutkimustuloksiin (Balance consulting [14.10.2017]). Tunnusluku antaa kokonaiskuvan yrityksen toimintaedellytyksistä ja se on niin sanottu kriisitunnusluku. Luku saadaan, kun yhdistetään rahoitustulosprosentti, quick ratio ja omavaraisuusaste estimoitujen painokertoimien avulla. (Kytönen 2017, opintomoniste.) Luku lasketaan seuraavasti:

$$Z = 1.77 \times \text{rahoitustulos} - \% + 14.14 \times \text{quick ratio} + 0.54 \times \text{omavaraisuusaste}$$

Tunnusluvun kriittinen arvo on 18. Luvun ohjeelliset arvot ovat seuraavat:

Erinomainen	yli 40
Hyvä	28–40
Tyydyttävä	18–28
Heikko	5–18
Surkea	alle 5

(Balance consulting [14.10.2017].)

Tämän luvun tarkoituksena oli esitellä lukijalle tarkemmin tilinpäätösanalyysin tunnuslukuja ja auttaa lukijaa ymmärtämään mitä ne kertovat. Tämän luvun tunnusluvut on valittu johdon päätöksenteon näkökulmasta. Jokaisesta osa-alueesta on hyvä laskea lukuja, jotta saadaan selville yrityksen taloudellinen tila kokonaisuudessaan.

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN HYÖDYNTÄMINEN JOHDON PÄÄTÖKSENTEON TUKENA

Tässä luvussa käsitellään empiirinen osio opinnäytetyöstä. Tavoitteena on tehdä mallianalyysi ja sen käyttöohje kohdeyrityksen johdolle päätöksenteon tueksi. Tutkimusaineistona on kohdeyrityksen tilinpäätökset vuosilta 2012–2016. Tässä luvussa tutustutaan ensiksi hieman kohdeyritykseen ja toimeksiantoon ja sen jälkeen tutkimusmenetelmään. Näiden jälkeen on itse tutkimusosa, jossa ensin suoritetaan tilinpäätösten oikaisut ja sitten tunnuslukujen arvojen avaaminen kuvion sekä niiden tulkinta. Lopuksi vielä toimitusjohtajan näkemyksiä sekä johtopäätöksiä saaduista tuloksista.

4.1 Toimeksiantaja ja toimeksianto

Kohdeyritys oli osakeyhtiö, joka työllisti keskimäärin tarkastelu ajanjaksolla 119 henkilöä. Yritys on erikoistunut lamellihirsirakennuksiin ja se kuuluu Suomen johtavien hirsitalovalmistajien joukkoon. Yritys on perustettu vuonna 1995 ja toimii Alajärvellä. Yritys valmistaa hirsisiä omakotitaloja, julkisia rakennuksia ja vapaa-ajan asuntoja. Tuotteet markkinoidaan Suomeen ja ulkomaille. Ulkomaille myydään noin 40 prosenttia.

Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä mallianalyysi ja ohjeistus analyysin hyväksikäytölle, mitä toimeksiantaja voi käyttää apuvälineenä päätöksenteossa. Alatavoitteena on lisäksi saada selville toimeksiantaja yrityksen taloudellinen tilanne tällä hetkellä, miten se on kehittynyt tarkastelujaksolla 2012–2016, sekä millainen asema yrityksellä on toimialaan verrattuna. Yrityksen toimialana on puutalojen valmistus, mitä käytetään toimialavertailussa.

4.2 Laadullinen tutkimus

Tutkimusmenetelmäksi opinnäytetyöhön valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus valittiin siksi, että se tarkoittaa mitä tahansa tutkimusta,

missä ei käytetä tilastollisia menetelmiä tai muita määrällisiä keinoja. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään sanoja ja lauseita lukujen sijasta. Siinä ei pyritä myöskään yleistyksiin vaan ilmiön kuvaamiseen, ymmärtämiseen ja mielekkään tulkinnan antamiseen. (Kananen 2008, 24.) Laadullisessa tutkimuksessa tutkija itse päättää tutkimusasetelmasta, kysymyksenasettelusta ja tulosten tulkinnasta harkintansa mukaan. Teoreettisen totuuden löytyminen ei ole laadullisen tutkimuksen tarkoituksena. (Vilkka 2005, 98.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan yksittäistä tapausta, kun taas määrällisessä tutkitaan tapausten joukkoa. Yhdestä havaintoyksiköstä pyritään saamaan laadullisessa tutkimuksessa irti mahdollisimman paljon eli tapausta käsitellään perusteellisesti syvyyssuunnassa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan pääasiassa prosesseja ja ollaan kiinnostuneita niiden merkityksistä. (Kananen 2008, 25.) Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Näitä voidaan käyttää joko rinnan, vaihtoehtoisesti tai eri tavoin yhdisteltynä tutkimusresurssien ja tutkittavan ongelman mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.)

Opinnäytetyön tutkimusaineisto koostuu kohdeyrityksen tilinpäätösaineistoista vuosilta 2012 – 2016. Tutkimusaineistoon kuuluu tasekirja, joka sisältää yrityksen toimintakertomukset, tuloslaskelmat, taseet ja liitetiedot. Oikaistut tilinpäätökset ovat saatavissa halutessa kirjoittajalta. Lisäksi tutkimukseen kuuluu kohdeyrityksen toimitusjohtajan haastattelu. Haastattelu on joustava tapa tutkimusaineiston keruuseen, koska haastatteliija voi toistaa kysymyksensä, selventää sanamuotoja sekä oikaista väärinkäsityksiä. Myös keskustelu haastateltavan kanssa on mahdollista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Tutkimushaastattelumuotoja laadullisessa tutkimuksessa ovat esimerkiksi lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Parhaiten edellä mainituista muodoista tarkoituksiini sopii teemahaastattelu. Teemahaastattelussa tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aiheet, joita ongelman ratkaisemiseksi on tärkeää selvittää haastattelussa kysymyksiä ja tarkentavia lisäkysymyksiä esittämällä. Teemojen käsittelyjärjestyksellä ei ole merkitystä tutkimushaastattelun aikana, vaan tavoitteena on, että vastaaja voi antaa oman kuvauksen kaikista teema-alueista. (Vilkka 2005, 101–102.)

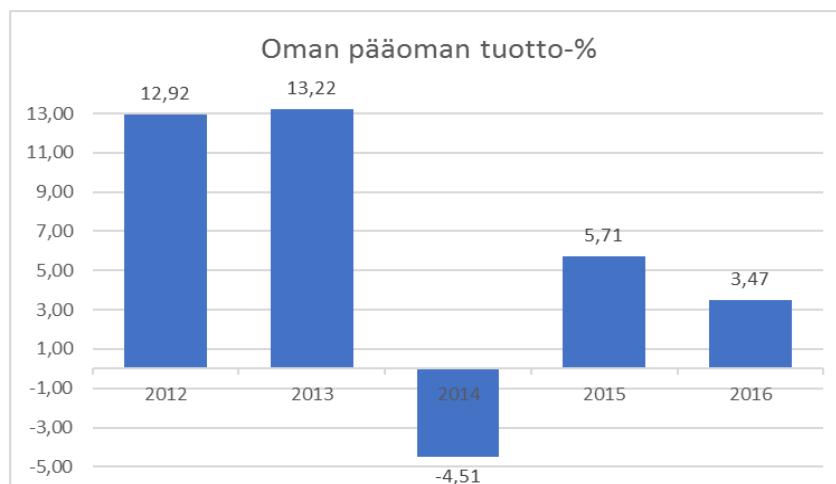
4.3 Tilinpäätösten oikaisut

Tilinpäätökset eivät juurikaan vaatineet oikaisuja. Tuloslaskelmissa oikaistiin välitömiä veroja satunnaisten tuottojen osalta, sekä lisättiin satunnaisiin tuottoihin saadut avustukset ja satunnaisiin kuluihin lisättiin satunnaisten tuottojen verojen osuus. Taseen puolella oikaisua vaati vain poistoero, josta oikaistiin verot ja siirrettiin ne laskennalliseen verovelkaan vuoden yhteisöverokannan mukaan. Henkilöstö kuluja ei tarvinnut oikaista, sillä omistajien palkat olivat sisällytetty jo henkilöstökuluihin.

4.4 Kannattavuuden tunnusluvut

Oman pääoman tuotto-%

Oman pääoman tuotto-% mittaa yrityksen kykyä tuottaa lisäarvoa omistajien yhtiöön sijoittamalle pääomalle (Yritystutkimus 2017, 68). Kuviossa yksi esitetään kohdeyrityksen oman pääoman tuotto-%:n kehitys tarkastelu ajanjaksolla.

Kuvio 1. Oman pääoman tuotto-%:n kehitys vuosina 2012–2016.

Vuosina 2012 ja 2013 yritysentunnusluku on ollut hyvällä tasolla, 2014 luku oli negatiivinen ja vuosina 2015–2016 luku oli välttävä. Kohdeyrityksen omistajilla tavoite tuottovaatimus omalle pääomalle oli noin 15 prosenttia (Rintamäki 2017), joten siihen nähden tulokset olivat koko ajanjaksolla huonompia kuin tavoitteet.

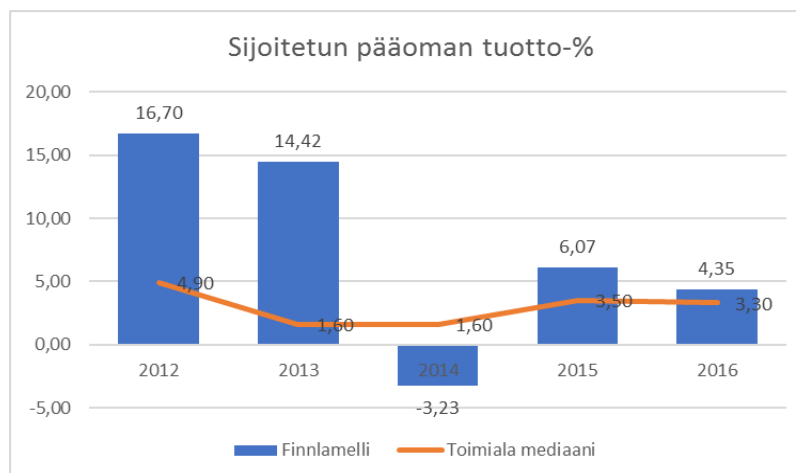
Liikevaihto laski hieman vuonna 2014 mikä vaikuttaa vuoden negatiiviseen lukuun. Vuosien 2013 ja 2014 tilikausien aikana myös tehtiin investointeja, mitkä eivät vielä

ehtineet tuottaa tuloa. 2015 vuoden nousu ei johdu vipuvaikutuksesta, sillä yritys ei ole ottanut lisää lainaa. Oman pääoman tuottoprosentin heikentyminen johtuu pääosin markkinatilanteesta. Markkinoiden kova kilpailutilanne vaikuttaa heikentävästi kannattavuuteen. Oman pääoman tuottoprosentista ei ole saatavilla toimialan tietoja. Oman pääoman tuottosuhdetta voidaan parantaa: parantamalla koko pääoman kannattavuutta, lisäämällä vieraan pääoman määrää suhteessa omaan pääomaan tai pienentämällä vieraan pääoman kuluprosenttia. Näistä edellä mainituista ei kyllä mikään sovellu kohdeyritykselle, sillä kokopääoman kannattavuuden parantaminen on pitkälti markkinoista kiinni yrityksellä, vieraan pääomankaan lisääminen ei huonon markkinatilanteen aikana ole kovin järkevää, koska sitä tuskin saadaan tuottamaan. Vuodelle 2017 on ennustettu koko toimialalle 10% kasvua, joten luvun voisi olettaa kasvavan.

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti mittaa suhteellista kannattavuutta. Se mittaa sitä tuottoa, joka saatu yritykseen sijoitetulle tuottoa vaativalle pääomalle. Sitä voidaan pitää välttävänä, kun se on vähintään yrityksen korollisesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruinen. (Yritystutkimus 2017, 68.) Kuviossa kaksi on kuvattu kohdeyrityksen sijoitetun pääoman tuottoprosentti ja vertailuarvona ovat toimialan mediaanit.

Kuvio 2. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin kehitys vuosina 2012–2016.

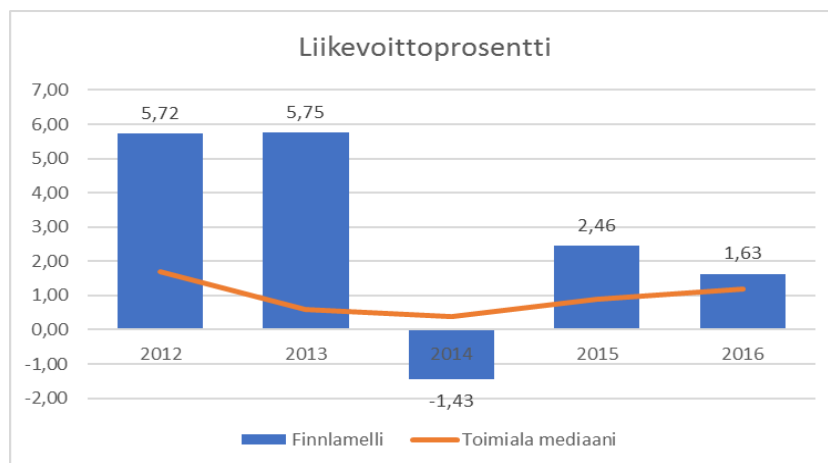
Sijoitetun pääoman tuottoprosentti oli vuosina 2012 ja 2013 hyvä. Vuonna 2014 tunnusluku laski heikoksi, ja siitä se nousi vuonna 2015 välttävälle tasolle. Vuosina 2012 ja 2013 luku oli huomattavasti parempi kuin toimialan mediaani ja tämä kertoo

todella hyvistä toimintamahdollisuuksista. Tunnusluku on myös ollut toimialaa parempi lukuun ottamatta vuotta 2014. Vaikka tulos on heikentynyt vuoden 2013 hyvästä tasosta, yritys on pystynyt tuottamaan sijoitetulle pääomalle tuottoa vuosina 2015 ja 2016.

Johdon näkökulmasta tunnuslukua voidaan verrata toimialan mediaaniin ja näin todeta, että yrityksellä menee hyvin kannattavuuden suhteen verrattuna muihin, eikä suuria muutoksia välttämättä tarvitse tehdä. Tunnuslukua voisi kuitenkin halutesaan yrittää parantaa tutkimalla yrityksen kulurakennetta ja karsimaan turhat kulut nettotuloksen parantamiseksi sekä nopeuttamalla pääoman kiertoa siivoamalla tasetta.

Liikevoittoprosentti

Liikevoittoprosentti kertoo, onko varsinainen liiketoiminta kannattavaa, ennen kuin liiketoiminnan rahoitus on huomioitu (Koski 2012, 80). Lukua kannattaa käyttää lähinnä toimialan sisällä tapahtuvaan vertailuun, koska liikevoittoprosentti vaihtelee voimakkaasti toimialoittain (Kallunki ym. 2008, 128). Kuviossa kolme on kuvattu kohdeyrityksen liikevoittoprosentti toimialan mediaaneihin verrattuna.

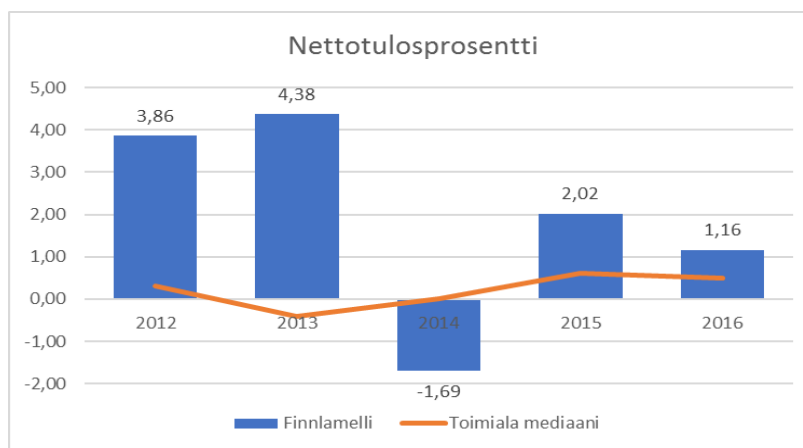
Kuvio 3. Liikevoittoprosentin kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

Liikevoittoprosentti oli vuosina 2012–2013 noin 5,7 ja huomattavasti parempi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2014 liikevoittoprosentti oli negatiivinen ja huonompi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2015 se nousi ja oli 2,46 ja parempi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2016 se oli 1,63 ja myöskin hieman parempi kuin toimialan mediaani.

Vuoden 2014 negatiivinen liikevoittoprosentti johtuu yrityksen negatiivisesta tuloksesta kyseisenä vuotena. Kuviosta voidaan nähdä, että liikevoitto prosentti on laskenut ajan jaksolla, mutta kun sitä verrataan toimialaan, se on ollut parempi. Koska liikevoittoprosentti on hyvin toimialakohtainen, sen arvoja voidaan verrata vain toimialaan. Kuviossa näkyy selvästi heikentynyt tilanne koko toimialalla ajanjakson loppua kohden. Vuonna 2016 nähdään jo vähän koko toimialalla piristymistä. Tämän perusteella voidaan sanoa, että yritys on kannattavampi kuin toimialan yritykset keskimäärin ja että tunnusluku on kuitenkin hyvällä tasolla ja se on pystynyt tekemään voittoa heikentyneestä tilanteesta huolimatta. Kohdeyrityksen vuoden 2016 heikentynyt luku selittynee viennin heikentymisellä kyseisenä vuonna, kun taas kotimaan markkinat kasvoivat. Kohde yrityksen kokonaisviennin osuus oli 32 % vuonna 2016, kun se oli vuonna 2013 40%.

Nettotulosprosentti

Nettotulosprosentin avulla mitataan yrityksen toiminnan katetta, kun kaikki säännölliset kulut ja tuotot on otettu huomioon (Kallunki & Kytönen 2007, 79). Toimialan sisällä se kuvaa hyvin yritystoiminnan kannattavuutta ja mitä suurempi nettotulosprosentti on, sitä paremmin yritys voi maksaa osinkoa omistajilleen (Vilkkumaa 2010, 47). Kuviossa neljä esitetään kannattavuutta nettotulosprosentilla kuvattuna.

Kuvio 4. Nettotulosprosentin kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

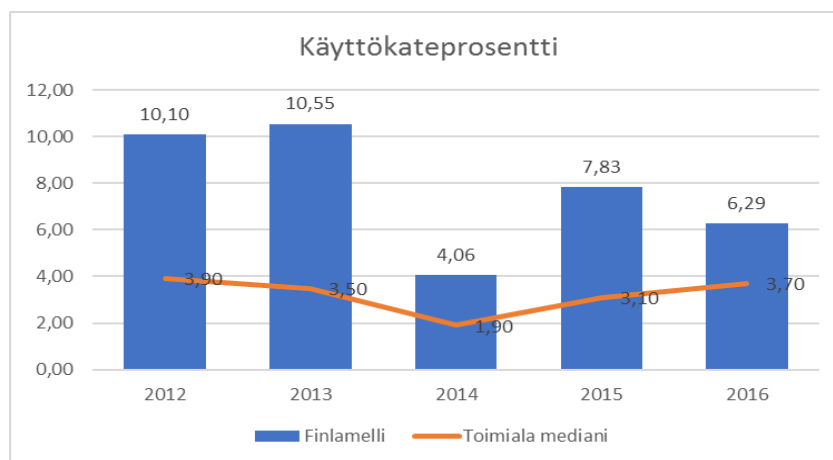
Nettotulosprosentti oli vuosina 2012–2013 noin 4 ja huomattavasti parempi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2014 nettotulosprosentti oli negatiivinen sekä huonompi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2015 se nousi ja oli 2,02 ja parempi kuin toimialan

mediaani. Vuonna 2016 se oli 1,16 ja myöskin hieman parempi kuin toimialan mediaani.

Positiivinen nettotulos kertoo, että yrityksen toiminta on ollut kannattavaa tarkasteluajanjaksolla lukuun ottamatta vuotta 2014. Yrityksellä on myös toimialaa suuremmat lukemat lukuun ottamatta vuotta 2014. Koska kohdeyrityksen nettotulos on ollut positiivinen lukuun ottamatta vuotta 2014, myös tunnusluku saa positiivisen arvon. Tämän perusteella voidaan katsoa yrityksen liiketoiminnan olevan terveellä pohjalla. Tunnuslukua voidaan tarvittaessa parantaa karsimalla turhia kuluja nettotuloksen parantamiseksi. Nettotulosprosentin riittävyys ja vaadittava vähimmäistaso riippuvat pääosin yrityksen voitonjako tavoitteista.

Käyttökateprosentti

Käyttökateprosentti kertoo montako prosenttia liikevaihdosta jää käyttökatteeksi eli kattamaan päämakuluja ja tuottamaan tulosta (Vilkkumaa 2010, 169). Kuviossa viisi kuvataan kohde yrityksen käyttökateprosenttia verrattuna toimialan mediaaniin.

Kuvio 5. Käyttökateprosentti vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

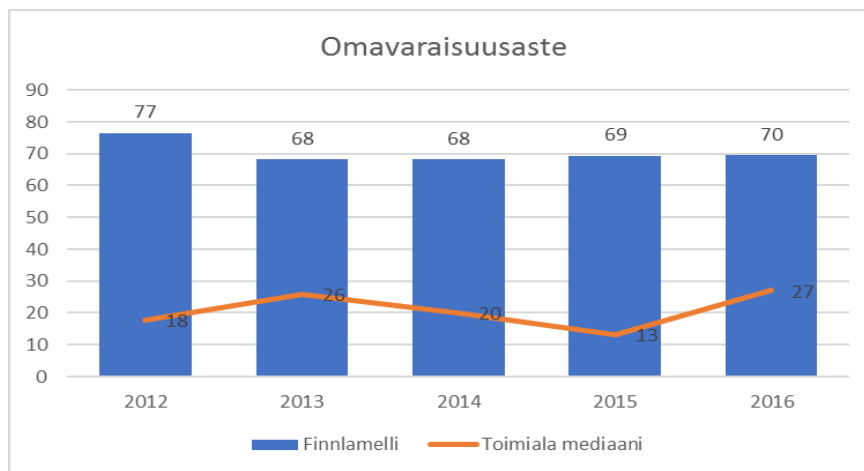
Käyttökateprosentti oli vuosina 2012–2013 yli 10 ja huomattavasti parempi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2014 käyttökateprosentti laski ja oli 4,06, ollen kuitenkin parempi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2015 se nousi ja oli 7,83 ja parempi kuin toimialan mediaani. Vuonna 2016 se oli 6,29 ja myöskin parempi kuin toimialan mediaani.

Käyttökateprosentit asettuvat teollisuudessa 5–20 prosentin välille. Tämän perusteella voidaan sanoa, että kohdeyrityksen käyttökateprosentti on hyvä koko tarkastelujakson ajan. Kohdeyrityksen käyttökateprosentti on toimialaan suhteutettuna erittäin hyvä. Tämä viittaa hyvään tulorahoitukseen. Tunnusluvusta näkee, että kohdeyritys on kyennyt kattamaan liiketoimintansa kulut liikevaihdollaan hyvin.

4.5 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä (Yritystutkimus 2017, 69). Taseen omat varat muodostavat yrityksessä puskurin mahdollisia tappioita vastaan ja näiden pus-kureiden tasoa kuvaa omavaraisuusaste (Balance consulting [10.8.2017]). Kuviossa seitsemän on esitetty omavaraisuusaste verrattuna toimialan mediaaneihin.

Kuvio 6. Omavaraisuusasteen kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

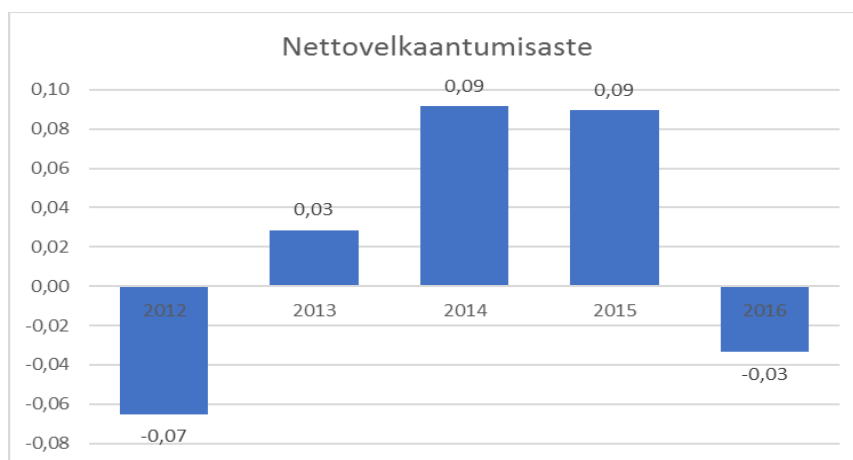
Tarkasteluajanjaksolla omavaraisuusaste on ollut erinomaisella tasolla, parhaimmillaan vuonna 2012 77% ja heikoimmillaan vuosina 2013 ja 2014 68%. Tunnusluku oli koko tarkastelujakson huomattavasti parempi kuin toimialan mediaani.

Edellisen perusteella voidaan sanoa että, kohdeyritys on toimialallaan poikkeuksellisen vakavarainen. Tunnusluku kertoo myös, että yrityksellä on taseessa omia varoja tarpeeksi huonojen vuosien varalle ja että, yritys on vakavarainen sekä kykenee

pitkällä aikavälillä selviytymään sitoumuksistaan. Yrityksellä on lisäksi liikkumavaraa hyvin erilaisissa tilanteissa, kuten esimerkiksi rahoituksen suhteen.

Nettovelkaantumisaste

Nettovelkaantumisaste eli niin sanottu gearing-tunnusluku osoittaa miten pitkälle yrityksen likvidit varat riittävät korollisten velkojen maksuun ja riittääkö oma pääoma tämän jälkeen vieraan pääoman pois maksamiseen (Vilkkumaa 2010, 51). Tunnusluvun hyvänä arvona pidetään alle 1 lukuja (Yritystutkimus 2017, 71). Kuviosta kahdeksan näkee yrityksen nettovelkaantumisasteen kehityksen ajanjaksolla.

Kuvio 7. Nettovelkaantumisasteen kehitys vuosina 2012–2016.

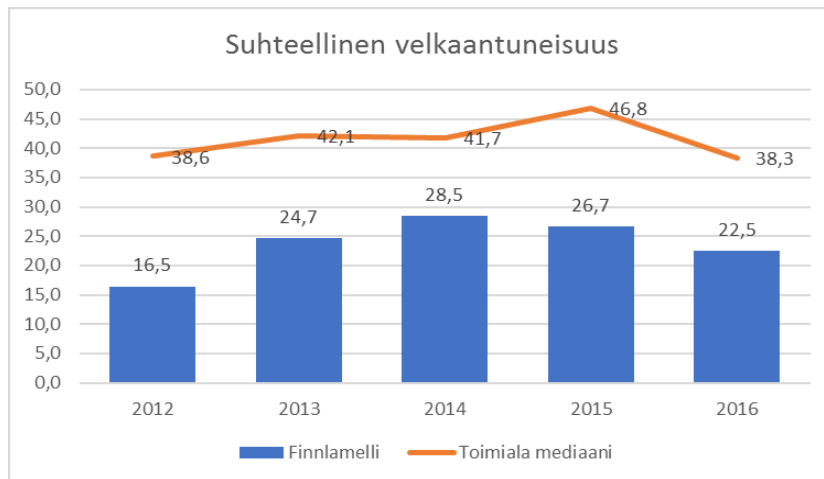
Nettovelkaantumisaste oli vuonna 2012 -0,07 ja vuonna 2013 se nousi hieman ollen 0,03. Vuosina 2014 ja 2015 se oli 0,09. Vuonna 2016 luku laski taas negatiiviseksi ollen -0,03.

Tunnuslukua voidaan pitää hyvänä, koska sen arvo on alle 1. Vuosien 2012 ja 2016 negatiivinen luku ei tarkoita, että tunnusluvun arvo olisi heikko, koska miinusmerkisyys ei johdu negatiivisesta omasta pääomasta. Negatiivinen tunnusluku kertoo, että käytännössä yritys on nettovelaton. Tällöin korollista velkaa ei ole tai yritys pystyy maksamaan ne kassavarastoistaan. Yrityksen vakavaraisuuden voidaan sanoa olevan tälläkin mittarilla mitattuna erittäin hyvällä tasolla.

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo yrityksen vieraan pääoman suhteen yrityksen liikevaihtoon. Se kertoo, miten suuri osa kunkin ajanjakson liikevaihdosta menee

velkojen maksuun, jos se käytettäisiin vain tähän tarkoitukseen. (Vilkkumaa 2010, 51.) Lukua voidaan verrata luotettavasti vain saman toimialan yritysten kesken (Yritystutkimus 2017, 70). Kuvioista yhdeksän nähdään miten yrityksen tuotot riittävät vieraan pääoman hoitamiseen.

Kuvio 8. Suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

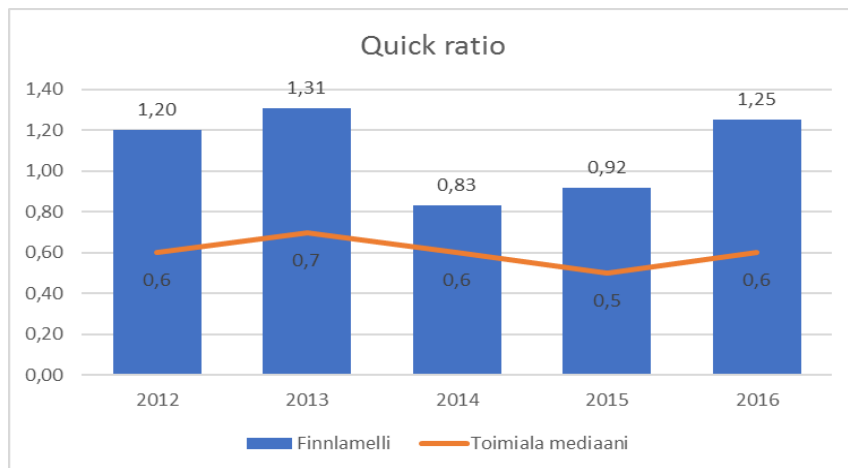
Suhteellinen velkaantuneisuus oli vuonna 2012 16,5. Vuosina 2013 ja 2014 se nousi hieman ollen 24,7 ja 28,5. Vuosina 2015 ja 2016 se taas laski himan ollen 26,7 ja 22,5. Koko ajanjakson kohdeyrityksen suhteellinen velkaantuneisuus oli parempi kuin toimialan mediaani.

Suhteellinen velkaantuneisuus on ollut koko tarkasteluajanjaksolla hyvällä tasolla, sekä paljon parempi kuin toimialalla keskimäärin. Luku on myös pysynyt vakaana ajan jaksolla. Kohdeyrityksen vakavaraisuus näyttää tältäkin osin hyvältä. Yritys kykenisi hyvin liikevaihdollaan selviämään vieraan pääoman velvoitteistaan ja sen jälkeekin liikevaihtoa jäisi vielä jäljelle.

4.6 Maksuvalmius

Quick ratio

Tunnusluku mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudellaan (Yritystutkimus 2017, 74). Kuviosta kymmenen näkee yrityksen quick ration verrattuna toimialan mediaaneihin.

Kuvio 9. Quick ration kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

Tunnusluku oli hyvällä tasolla vuosina 2012 ja 2013 ollen 1,20 ja 1,31. Tästä se laski tyydyttävälle tasolle vuonna 2014 ollen 0,83. Vuonna 2015 luku oli myöskin tyydyttävä 0,92, mistä se nousi taas hyvälle tasolle vuonna 2016 ollen 1,25. Quick ratio oli koko ajanjakson parempi kuin toimialan mediaani.

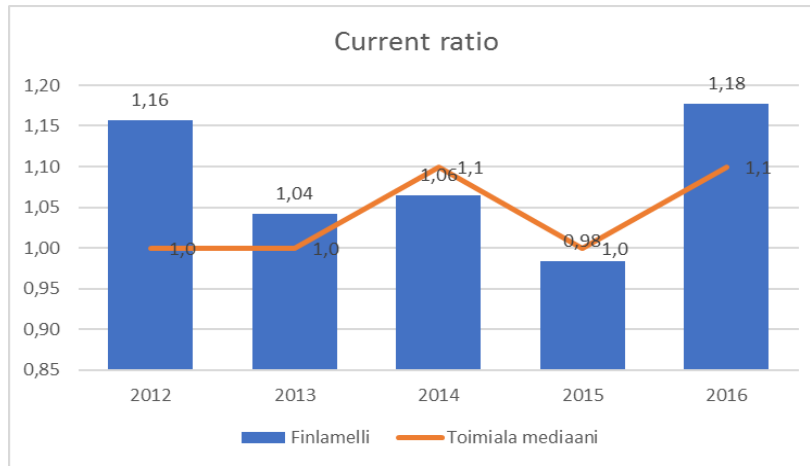
Edellisen perusteella voidaan sanoa että, yrityksen maksuvalmius näyttää hyvälle tällä mittarilla katsottuna. Kohdeyritys pystyy siis selviytymään lyhytaikaisista maksuista rahoitusomaisuudellaan.

Current ratio

Current ratio mittaa miten lyhytaikaiset velat saadaan maksettua nopeasti rahaksi muutettavilla erillä (Oliver & Horngren 2010, 689). Current ratiossa ajatellaan, että myös vaihto-omaisuus voitaisiin realisoida lyhytaikaisista velvoitteista selviämiksi,

joten tarkasteluperspektiivi on jonkin verran pidempi kuin quick ratiassa (Yritystutkimus 2017, 75). Kuviossa yksitoista näkee kohdeyrityksen current ration verrattuna toimialan mediaaniin.

Kuvio 10. Current ration kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

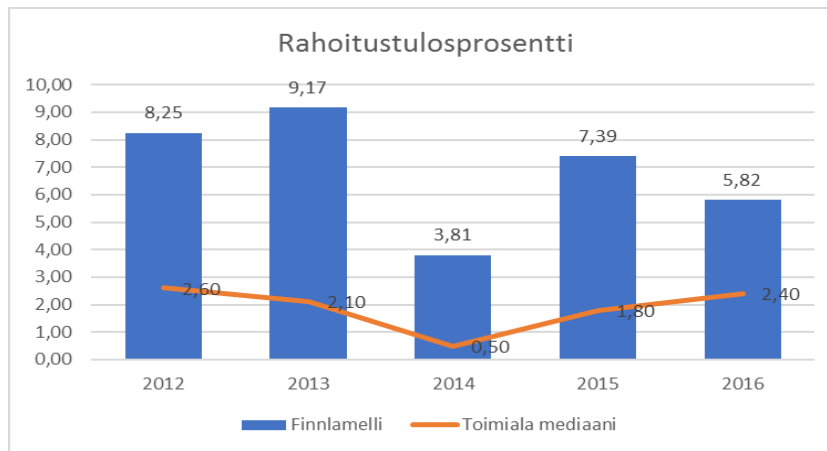
Current ratio oli välttävä vuosina 2012–2014 hieman yli 1 luvuilla. Vuonna 2015 se oli heikko 0,98 luvulla. Vuonna 2016 se taas nousi välttävälle tasolle 1,18 luvulla. Luku oli kuitenkin toimialan mediaania parempi vuosina 2012, 2013 ja 2016.

Koska varaston markkina-arvoon vaikuttaa paljon se millaisia tuotteita varastossa on, tunnusluvun arvot ovat hyvin toimialasta riippuvaisia. Tunnuslukua kannattaa myös arvioida yhdessä quick ration kanssa. Tämän perusteella yritys kykenee siis selviytymään hyvin maksuvelvoitteistaan eikä yrityksellä ole likviditeetti ongelmia. Maksuvalmiudessa on myös hyvä ottaa huomioon se, paljonko yritys tarvitsee likvidejä varoja, ja miettiä sitä voisiko varoja sijoittaa tuottavampaan toimintaan, mikäli yritys ei tarvitse likvidejä varoja niin paljon.

Rahoitustulosprosentti

Rahoitustulos kuvaa yrityksen kykyä suoriutua varsinaisen liiketoiminnan tuotoilla lainojen lyhennyksistä, käyttöpääoman lisäyksestä ja investointien omarahoituksesta, sekä sillä yrityksen tulisi pystyä kattamaan myös omistajien voitonjakotarpeet

(Balance Consulting [22.8.2019]). Kuviossa kuusi kuvataan kohdeyrityksen rahoitustulosprosenttia.

Kuvio 11. Rahoitustulosprosentti vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

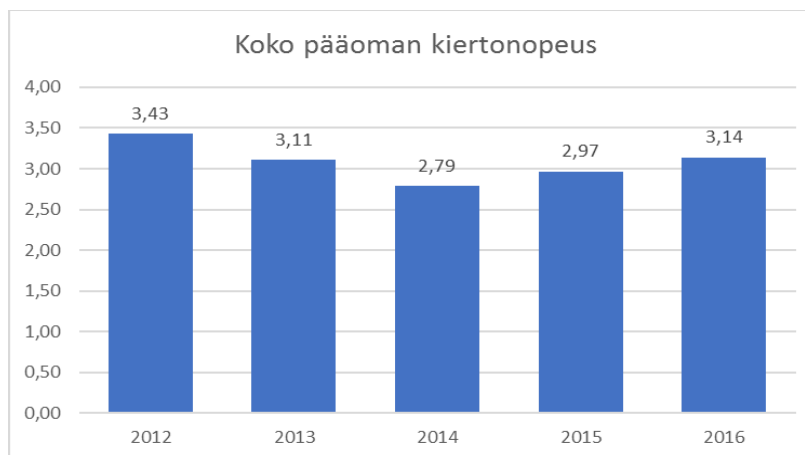
Kohdeyrityksen rahoitustulosprosentti oli vuonna 2012 8,25, mistä se nousi hieman vuonna 2013 ollen 9,17. Vuonna 2014 rahoitustulosprosentti laski ja oli 3,81. Vuonna 2015 se nousi taas ollen 7,39 ja vuonna 2016 se laski hieman ollen 5,82. Kohdeyrityksen rahoitustulosprosentti oli koko tarkastelujaksolla parempi kuin toimialan mediaani.

Yritysten tulisi kyetä lyhyelläkin aikavälillä saamaan aikaan vähintäänkin positiivinen rahoitustulos, jotta se pystyy suoriutumaan varsinaisen liiketoiminnan tuotoilla lainojen lyhennyksistä, käyttöpääoman lisäyksestä ja investointien omarahoituksesta, sekä kattamaan omistajien voitonjakotarpeet. Kohdeyrityksen rahoitustulosprosentti on koko tarkastelujakson positiivinen, sekä parempi kuin toimialan mediaani, joten se kykenee suoriutumaan varsinaisen liiketoiminnan tuotoillaan edellä mainituista asioista. Rahoitustulosprosenttia voisi halutessaan parantaa parantamalla kannattavuutta, kasvattamalla tuloja pitkävaikutteisilla menoilla, hillitsemällä liian nopeaa kasvua tai nopeuttamalla tulojen kertymisvauhtia.

4.7 Kiertoaikatunnusluvut

Koko pääoman kiertonopeus

Kokonaisvaltaisimpana tehokkuusmittarina voidaan pitää sitä, miten paljon yritystoimintaan sitoutuneella pääomalla saadaan aikaiseksi myyntiä. Koko pääoman kiertonopeudella voidaan arvioida miten tehokkaasti yrityksen pääomat ovat käytössä, nopeampi kiertonopeus auttaa yritystä saamaan investointinsa ja käyttöpääomansa paremmin tuottamaan. (Ikäheimo ym. 2014, 72.) Kuviosta kaksitoista näkee yrityksen koko pääoman kehityksen.

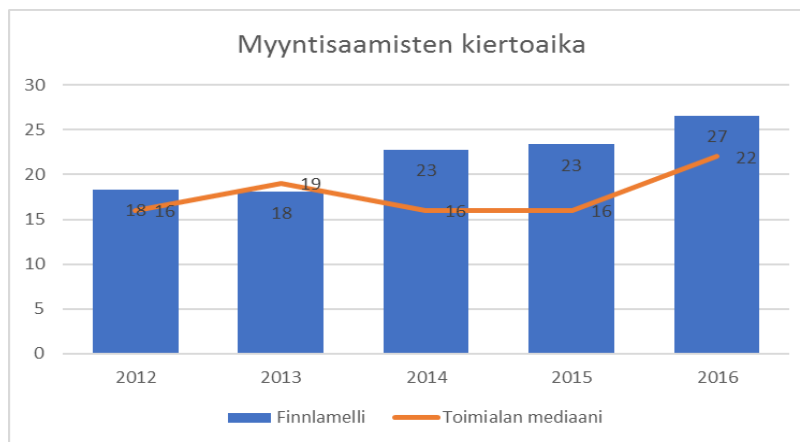
Kuvio 12. Koko pääoman kiertonopeuden kehitys vuosina 2012–2016.

Koko pääoman kiertonopeus oli vuosina 2012 ja 2013 hieman yli 3. Vuosina 2014 ja 2015 se oli taas hieman alle 3. Vuonna 2016 se nousi taas hieman ollen 3,14. Ajan jaksolla tase on osallistunut noin kolme kertaa liikevaihdon tuottamiseen vuodessa. Tämän perusteella voidaan sanoa, että yrityksen pääomien tuottavuus on hyvä koska pääomaa käytetään tehokkaasti.

Myyntisaamisten kiertoaika

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, miten pitkään myyntituotot ovat saamisina, ennen kuin ne tulevat yrityksen kassaan rahana (Yritystutkimus 2017, 72). Kuviossa

kolmetoista näkee yrityksen myyntisaamisten kehityksen verrattuna toimialan mediaaneihin.

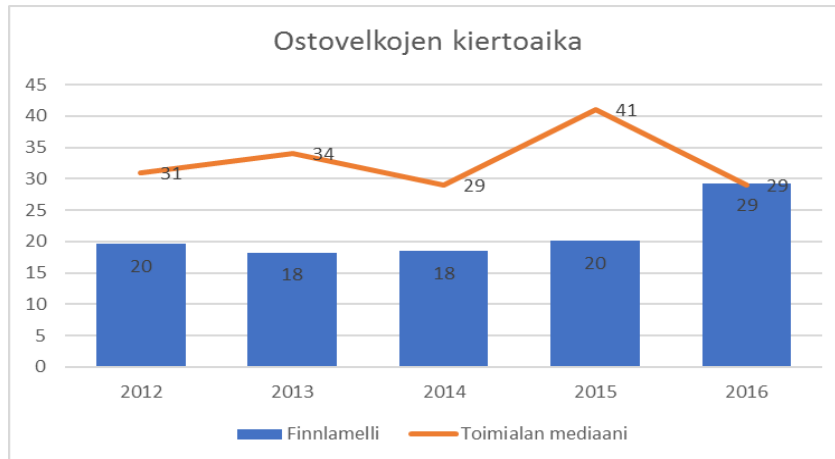

Kuvio 13. Myyntisaamisten kiertoajan kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

Kohdeyrityksen myyntisaatavien kiertoaika on ollut tarkasteluajanjaksolla keskimäärin 21,8 päivää. Lyhimmillään kiertoaika on ollut 18 päivää vuosina 2012 ja 2013 ja suurimmillaan 27 päivää vuonna 2016. Kohdeyritys on saanut kuvion mukaan myyntisaamisensa heikommin kuin toimialalla keskimäärin. Myyntisaamiset eivät näytä kuitenkaan sitovan liikaa pääomaa, koska aika on kuitenkin alle kuukauden. Luvut eivät poikkea paljoa toimialan mediaanista, joten maksuaikoja ei ole syytä muuttaa.

Ostovelkojen kiertoaika

Ostovelkojen kiertoaika osoittaa montako päivää keskimäärin kestää ennen kuin yritys maksaa ostovelkansa (Vilkkumaa 2010, 54). Kuviosta neljätolista näkee kohdeyrityksen ostovelkojen kiertoajan verrattuna toimialan mediaaneihin.

Kuvio 14. Ostovelkojen kiertoajan kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

Kohdeyrityksen ostovelkojen kiertoaika on ajanjaksolla ollut keskimäärin 21,13 päivää. Kiertoaika oli lyhyimmillään 18 päivää vuosina 2013 ja 2014. Suurimmillaan ostovelkojen kiertoaika oli vuonna 2016 ollen 29 päivää. Toimialan mediaaneihin verrattuna yritys kierrättää ostolaskunsa nopeasti. Tämän perusteella yrityksellä ei näyttäisi olevan vaikeuksia ostovelkojen hoidossa ja se pystyy hyödyntämään edulliset maksuehdot ja välttää ainakin maksuviivästysten lisäkulut. Kuitenkin yritys maksaa laskunsa nopeammin kuin se perii myyntisaamiset keskimäärin ajanjaksolla. Vuonna 2016 ostovelkojen kiertoaika on suurempi kuin myyntisaamisten kiertoaika, joten se voi rahoittaa toimintaansa ostovelkoilla.

4.8 Kasvu

Kasvua voidaan tarkastella sen nopeuden ja tasaisuuden näkökulmista. Kasvun nopeudessa tarkastellaan yrityksen koon prosentuaalista muutosta ajassa. Yrityksen tulisi kasvaa vähintään yhtä nopeaa kuin ympäröivät markkinat, jotta se säilyttää kilpailuasemansa. Kasvun tasaisuutta tarkasteltaessa taas tarkastellaan yrityksen koon prosentuaalisten muutosten vakautta ajassa. Kun kasvu on tasaista, luo se

turvallisen pohjan kaikkien toimintaedellytysten kehittämiseksi. Kasvun tasaisuutta voidaan mitata liikevaihtojen vuosittaisesta vaihtelusta.

Taulukko 1. Kasvu

KASVU	2014	2015	2016
Kasvunopeus (g)	-0,04	-0,07	-0,01
Kasvuprosentin keskihajonta			7,23

Kohdeyrityksen kasvunopeus oli vuonna 2014 -0,04, mistä se laski vielä hieman vuonna 2015 ollen -0,07. Vuonna 2016 kasvunopeus nousi jo hieman ollen -,0,01. Kasvuprosentin keskihajonta oli vuonna 2016 7,23. Yrityksen liikevaihto on pienentynyt, mikä tietenkin vaikuttaa kasvunopeuteen negatiivisesti. Tätäkin selittää huono markkinatilanne ja vuonna 2016 ollaan jo lähellä nollaa, mikä kertoo, että kasvua on hieman tapahtunut. Vielä ei kuitenkaan olla samalla tasolla kuin 2011, mitä käytettiin lähtötasona.

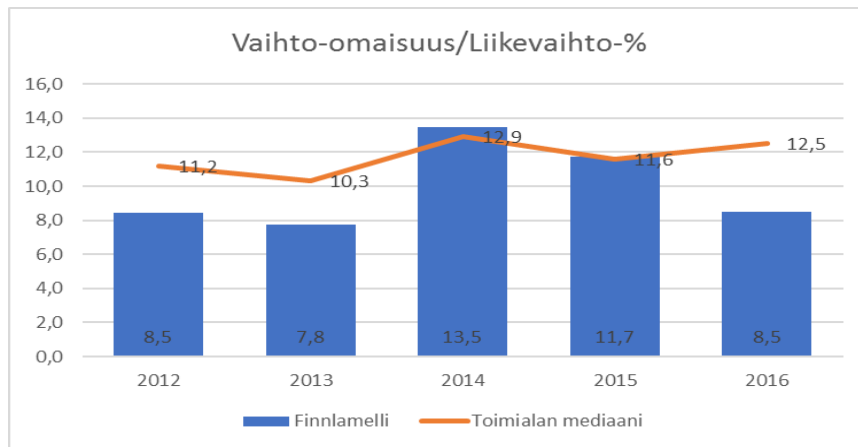
Kasvuprosentin keskihajonnan teoreettisena ihanteena on täysin tasainen kasvu, jolloin keskihajonta on 0. Tyypillinen arvo pienissä ja keskisuurissa yrityksissä välillä 15-20, joten voidaan sanoa, että keskihajonta on hyvä, vaikka yritys ei olekaan pieni tai keskisuuri yritys.

4.9 Muut tunnusluvut

Vaihto-omaisuus/Liikevaihtoprosentti

Mikäli yrityksen toiminnassa vaihto-omaisuudella on merkitystä, on hyvä selvittää, miten tehokkaasti yrityksen koko toimintaketju toimii. Vaihto-omaisuuden suhde liikevaihtoon kertoo, miten nopeasti raaka-aineet, tarvikkeet sekä muut vastaavat siirtyvät toimintaketjussa eteenpäin valmiiksi tuotteiksi sekä valmiit tuotteet asiakkaille.

(Vilkkumaa 2010, 54.) Kuviosta viisitoista näkee kohdeyrityksen vaihto-omaisuuden suhteen liikevaihtoprosenttiin verrattuna toimialan mediaaniin.

Kuvio 15. Vaihto-omaisuus/Liikevaihtoprosentin kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

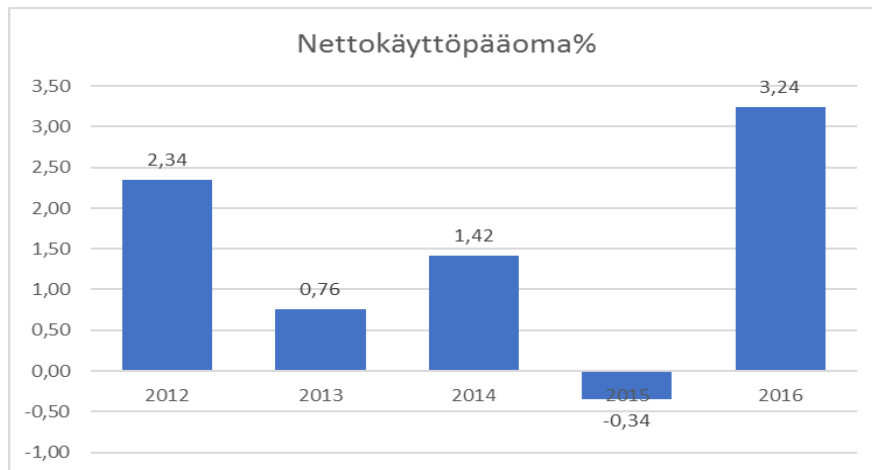
Luku oli vuonna 2012 8,5 prosenttia, mistä se laski hieman vuonna 2013 ollen 7,8%. Vuonna 2014 luku nousi 13,5 prosenttiin. Vuonna 2015 luku taas kääntyi laskuun ollen 11,7% ja vuonna 2016 se oli 8,5 prosenttia. Toimialaan verrattuna luku oli hieman huonompi vuosina 2014 ja 2016.

Tunnusluku on hyvin toimiala kohtainen, joten verrattuna kohdeyrityksen lukuja toimialan mediaaneihin, voidaan nähdä, että yrityksen varastohallinto toimii tehokkaasti. Yrityksellä on siis tehokkaat ostotoiminnot, nopeat valmistusprosessit ja nopea tuotteiden toimitus asiakkaille.

Nettokäyttöpääomaprosentti

Nettokäyttöpääomaprosentti kertoo nettokäyttöpääoman suhteen yrityksen liikevaihtoon. Kun tunnuslukua tarkastellaan usean vuoden ajalta, voidaan ajatella, että

se kuvaa yrityksen likviditeetin kehitystä suhteessa liikevaihdon kehitykseen. (Niskanen & Niskanen 2004, 121). Kuviosta kuusitoista näkee yrityksen nettokäyttöpääomaprosentin kehityksen.

Kuvio 16. Nettokäyttöpääomaprosentin kehitys vuosina 2012–2016.

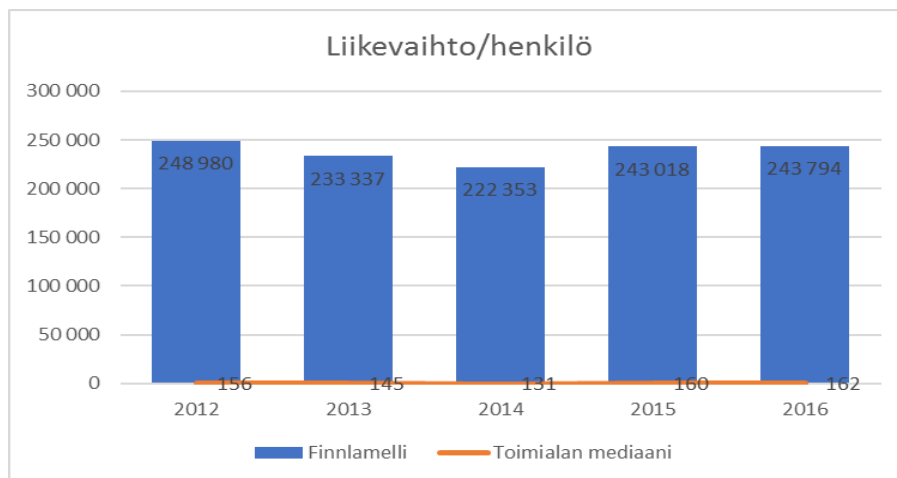
Nettokäyttöpääomaprosentti oli vuonna 2012 2,34 prosenttia, josta se laski vuonna 2013 ollen 0,76%. Vuonna 2014 se nousi taas hieman ja oli 1,42%. Vuonna 2015 nettokäyttöpääomaprosentti oli -0,34% ja taas vuonna 2016 se nousi ollen 3,24%.

Liikevaihto/henkilö

Tunnusluvulla voidaan arvioida yrityksen henkilöstön tehokkuutta (Yritystutkimus 2017, 78). Yrityksessä tulee aina olla jokin vähimmäismäärä liikevaihtoa henkilöä kohden, että yritystoiminta olisi edes teoriassa kannattavaa (Vilkkumaa 2010, 57).

Kuviosta seitsemäntoista näkee yrityksen liikevaihdon henkilöä kohden verrattuna toimialan mediaaniin.

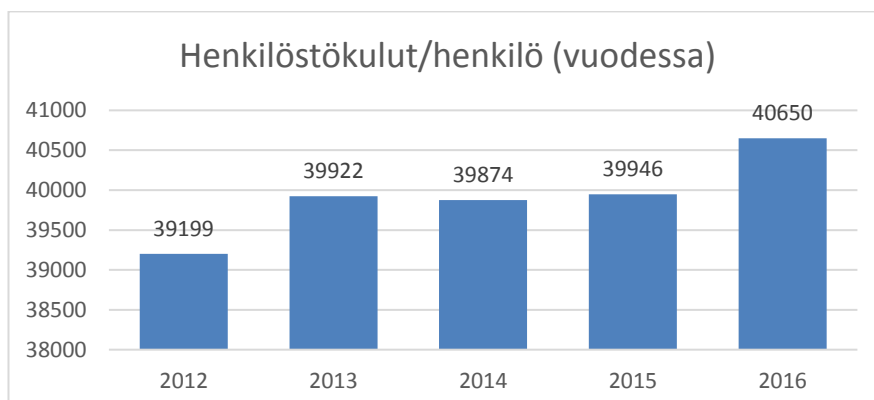

Kuvio 17. Liikevaihto/henkilö kehitys vuosina 2012–2016 verrattuna toimialan mediaaneihin.

Liikevaihdon suhde henkilöstöön oli koko tarkastelujakson 2012–2016 yli 200 00. Luku oli myöskin huomattavasti parempi kuin toimialan mediaani koko ajanjakson. Kuviosta näkee, että yrityksen henkilöstö tuottaa hyvin liikevaihtoa, mikä tarkoittaa, että yrityksen toiminta on tehokasta. Yrityksen luvut ovat paljon suuremmat kuin toimialalla keskimäärin, työvoiman tuottavuus on siten varsin korkealla tasolla.

Henkilöstökulut/henkilö

Tunnusluku kertoo yrityksen henkilöstön keskimääräisen palkkasumman sisältäen eläke- ja henkilösivukulut (Balance Consulting [14.8.2017]). Kuviosta kahdeksantoista näkee kohdeyrityksen henkilöstökulut henkilöä kohden.

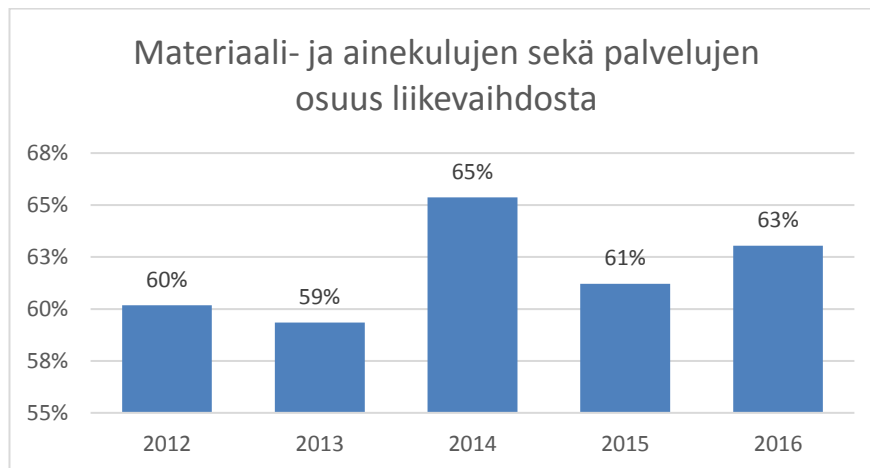

Kuvio 18. Henkilöstökulut/henkilö kehitys vuosina 2012–2016.

Henkilöstökulut per henkilö oli vuonna 2012 alimmillaan, ollen noin 39 000. Vuosina 2013–2015 luku oli melko tasainen ollen hieman vajaa 40 000. Vuonna 2016 luku nousi hieman, jolloin se oli 40 650. Kuviosta nähdään, että yrityksen henkilöstökulut ovat pysyneet tasaisena. Pieni nousu luvussa selittynee palkkojen korotuksilla.

Materiaali- ja ainekulujen sekä palvelujen osuus liikevaihdosta

Tunnusluku osoittaa, miten suuri suhteellinen osuus liikevaihdosta menee suoraan tuotteiden ja palvelujen tekemisen kuluihin. Tämä osuus liikevaihdosta menee suoraan ulos yrityksestä. Tunnusluku antaa hyvän käsityksen hinnan oikeasta asettamisesta sekä yrityksen toimintarakenteen kehityksestä. (Vilkkumaa 2010, 59.) Kuviosta yhdeksäntoista näkee kohdeyrityksen materiaali- ja ainekulujen sekä palvelujen osuuden liikevaihdosta.

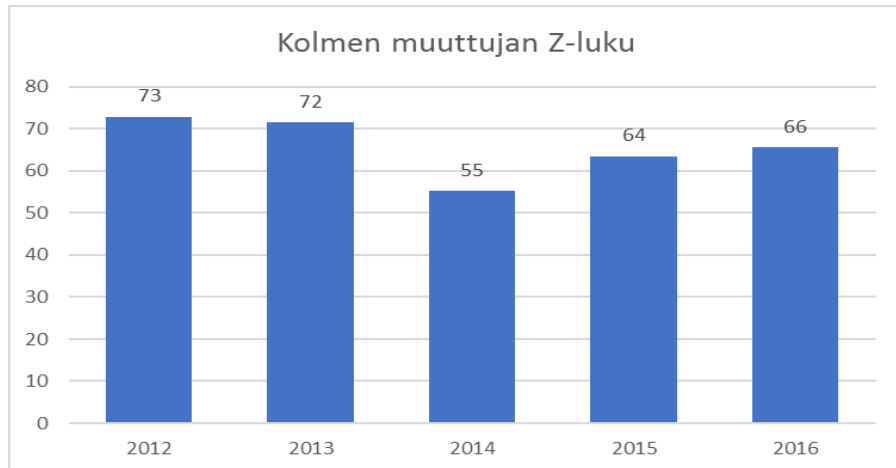
Kuvio 19. Materiaali- ja ainekulujen sekä palvelujen osuus liikevaihdosta vuosina 2012–2016.

Materiaali- ja ainekulujen sekä palvelujen osuus liikevaihdosta oli vuonna 2012 60%, mistä se laski prosentilla vuonna 2013 59 prosenttiin. Vuonna 2014 se nousi 65 prosenttiin ja vuonna 2015 se laski taas 61 prosenttiin. Vuonna 2016 luku taas nousi hieman ollen 63%

Kuviosta näkee, että yrityksen tunnusluku on ollut tasainen ajanjaksolla kuudenkymmen prosentin paikkeilla. Yritys on käyttänyt vuonna 2013 liikevaihdostaan vähiten materiaalien ja palveluiden ostoon, jolloin luku oli 59 prosenttia. Suurimmillaan luku

oli vuonna 2014, jolloin se oli 65 prosenttia. Liikevaihdon vaihteluista huolimatta yritys on pitänyt materiaalien ja palveluiden ostot hyvin hallinnassa pienentämällä niitä, kun liikevaihto on pienentynyt.

Kolmen muuttujan Z-luku

Kuvio 20. Kolmen muuttujan Z-luku vuosina 2012–2016.

Kolmen muuttujan Z-luku oli vuonna 2012 73 ja vuonna 2013 72. Vuonna 2014 se laski viiteenkymmeneenviiteen, mistä se taas nousi vuonna 2015 kuuteenkymmeenneeneljään. Vuonna 2016 luku pysyi suunnilleen edellisen vuoden tasolla, ollen 66.

Kohdeyrityksen tunnusluku on luokitteluasteikolla erinomainen. Tämän perusteella voidaan sanoa, että konkurssi riskiä ei ole. Luku on myös hieman parantunut vuoden 2014 laskun jälkeen tarkasteluajanjakson loppua kohti, mikä kertoo myös, että yrityksen maksuvalmiudesta ainakin rahoitustulosprosentti ja quick ratio sekä vakavaraisuudesta omavaraisuusaste ovat nousseet hieman.

4.10 Toimitusjohtajan näkemys taloudellisesta tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä

Opinnäytetyön loppuvaiheessa haastateltiin kohdeyrityksen toimitusjohtajaa, sen jälkeen, kun tunnusluvut oli laskettu ja analysoitu. Haastattelussa pyrittiin selvittämään toimitusjohtajan näkemys taloudellisesta tilanteesta tarkastelujaksolla, tällä hetkellä sekä tulevaisuuden näkymiä.

Rintamäen (2017) mielestä kaikki tunnusluvut olivat kaiken kaikkiaan ihan hyvällä tasolla ja toimialaan nähden yrityksellä menee hyvin. Tunnuslukujen oikea tulkinta vaatii myös toiminnan tuntemista ja liiketoiminnan ymmärtämistä. Tunnuslukujen heikkeneminen tarkastelujaksolla johtuu hänen mukaansa osiltaan kokonaismarkkinoiden ja viennin heikentymisestä. (Kokonaismarkkinat olivat vuonna 2007 350 miljoonaa euroa ja vuonna 2016 vain 208 miljoonaa euroa ja vienti vuonna 2007 150 miljoonaa euroa ja vuonna 2016 vain 60 miljoonaa euroa.) Kokonaismarkkinoiden heikentymisen suurin syy on kilpailun kiristyminen ja vientiin on vaikuttanut lähinnä Venäjän viennin pienentyminen. Toisaalta myös omat päätökset ovat vaikuttaneet, toimintaa ei ole sopeutettu markkinoiden muutoksia vastaavaksi. Esimerkiksi henkilökunnan määrää on pidetty tietoisesti suurempana ammattitaitoisen työvoiman pysyvyyden turvaamiseksi.

Kannattavuuteen liittyvien tulosten arvioinnissa Rintamäki (2017) kertoi omanpääoman tuottoprosentin tavoitteena olleen hyvä taso tunnusluvulle, jolla voidaan katsoa liiketoimintaan liittyviä riskejä. Mutta korkea oman pääoman tuottovaatimus ei ole ollut kuitenkaan ainoa tavoite. Rintamäki katsoi omanpääoman tuottoprosentin heikentymisen johtuvan pääosin markkinatilanteesta. Markkinoiden kova kilpailutilanne vaikutti heikentävästi kannattavuuteen, mikä heijastuu suoraan pääoman tuottoon. Kilpailu taas on vaikuttanut markkinoilta saatua hintaa tuotteesta ja omaa toimintaa ei pystytty sopeuttamaan riittävästi muuttuneessa tilanteessa. Pitkällä aikavälillä tasoa on hänen mielestään pystyttävä nostamaan, mutta sitä ei tulla tekemään pääomarakenteen muutoksella. Pääpaino tässä tulee olemaan kannattavuuden ja tuotannon tehokkuuden nostamisessa. Toimenpiteitä kannattavuuden parantamiseksi jo on tehty, esimerkiksi myytävien tuotteiden hintatasoa on nostettu. Samoin on pyritty hillitsemään kustannusten kasvua ja parantamaan tuotannon tehokkuutta. Erityisesti tehdyillä investoinneilla odotetaan saatavan parannusta tuotannon tehokkuuteen.

Sijoitetun pääoman tuotto on kannattavuuteen liittyvien tulosten arvioinnin mukaan tyydyttävällä tasolla suhteutettuna markkinatilanteeseen. Markkinoilla ja erityisesti viennissä on kova hintakilpailu, mikä vaikeuttaa hyvän kannattavuuden tason saavuttamista. Tehdyillä investoinneilla tavoitellaan kannattavuuden parantamista ja te-

hokkuuden lisäämistä. Myös kilpailukyvyn odotetaan paranevan merkittävästi. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin vuoden 2014 negatiiviseen lukuun vaikuttavat investoinnit edellisenä vuotena, jotka eivät ole ehtineet tuottaa vielä tuottoa. Näitä investointeja ei pystytty vielä hyödyntämään huonon markkinatilanteen vuoksi. Pääomaa sitoutuu myös paljon investointeihin ja käyttöpääomaan toiminnan luonteen vuoksi. Investointien määrä on kuitenkin haluttu pitää tietoisesti korkealla tasolla teknisen kehityksen ja sitä kautta myös kilpailukyvyn varmistamiseksi. Toimialan muihin yrityksiin verrattuna Finnlamelli Oy:n kannattavuus on kuitenkin toimitusjohtajan mukaan parempi. Näin ollen yrityksen kilpailukyvyn markkinoilla voidaan olettaa olevan kilpailijoita parempi tulevana vuosina. Myös yrityksen talouden perusta on kunnossa verrattuna toimialaan. (Rintamäki 2017.)

Liikevoittoprosentin tulos ei ollut Rintamäen (2017) kannattavuuteen liittyvien tulosten arvioinnin mukaan riittävän hyvä. Pitkällä aikavälillä tuloksen täytyy olla parempi, jotta yritystä voitaisiin edelleen kehittää. Tämän lisäksi pitää voida turvata voitonjako. Tavoiteltu taso tässä on vähintään 4–5 %. Edellytyksenä parannukseen on kannattavuuden tason merkittävä parantaminen. Keinoina siihen on tehtyjen investointien täysimääräinen hyödyntäminen. Lisäksi heidän on pyrittävä tasaamaan kausivaihtelua, jolloin tuotannon tehokkuutta voidaan parantaa. Toimialan mediaaniin verrattuna tulostaso on parempi kuin toimialalla keskimäärin, mutta koko toimialan kannattavuus on liian huono hänen mukaansa.

Arvioidessaan kannattavuuden tuloksia Rintamäki (2017) kertoi nettotulosprosentin olevan yrityksen voitonjako tavoitteisiin nähden tyydyttävällä tasolla. Rintamäen mukaan kuitenkin esisijaisesti on pystyttävä hoitamaan toimintaan ja yrityksen kehitykseen liittyvät velvoitteet. Nettotulosprosentti on kuitenkin liian huono ja sen taso voi olla hyväksyttävä vain väliaikaisesti. Nettotulosprosentti kuvastaa hänen mielestään koko toimialan huonoa tilannetta, joten markkinatilanne olisi saatava paremmaksi.

Vakavaraisuuteen liittyvien tulosten arvioinnissa Rintamäki (2017) kertoi, että hyvä kannattavuus ei yksin riitä turvaamaan yrityksen menestystä ja selviytymistä. Hyvä omavaraisuusaste on tärkeä, jotta voidaan varautua talouden heilahteluihin. On myös tärkeää kerätä puskuria mahdollisten tappioiden varalle. Omavaraisuusaste on tulosten mukaan tavoitellulla tasolla. Tämä taso on saavutettu pitämällä vieraan

pääoman taso alhaisena ja voitonjako maltillisena. Pääpaino on ollut yrityksen kehittämisen ja vakaan taloudellisen aseman turvaamisessa. Toimialan mediaaniin verrattuna Finnlamelli Oy:n omavaraisuusaste toimialalla on poikkeuksellisen korkea.

Rintamäen (2017) vakavaraisuuden tulosten arvioinnin mukaan korkea nettovelkaantumisaste on riskitekijä. Tällöin liikkumavara on pienempi, kun ollaan riippuvaisia rahoittajien päätöksistä. Hänen mukaansa rahoitusta on saatava joustavasti toiminnan kehittämiseen ja rahoitusehtojen on oltava kilpailukykyisiä. Finnlamelli Oy:n nettovelkaantumisaste on odotusten mukainen, sillä vieraan pääoman taso on pidetty tietoisesti alhaisena.

Suhteellisesta velkaantuneisuudesta vakavaraisuuden tulosten arvioinnissa Rintamäki (2017) kertoi, että yrityksessä on tietoisesti pidetty velan määrä pienenä. Investoinnit on tästä syystä rahoitettu pääsääntöisesti tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus oli suunnitelmien mukainen. Olemassa olevalla pääomaraken- teella suhteellinen velkaantuneisuus ei ole kuitenkaan oleellinen tunnusluku yritykselle. Toimialan arvo oli hänen mielestään huono ja se kuvastaa heikkoa kannattavuutta. Finnlamelli Oy:n taso oli tyydyttävä.

Maksuvalmiuden tulosten arvioinnissa Rintamäen (2017) mielestä quick ja current ratio ovat tärkeitä mittareita, jotka kuvaavat yrityksen kykyä selviytyä velvoitteistaan. Jokapäiväisessä toiminnassa on tärkeää, että palkat ja ostot pystytään hoitamaan ajallaan. Mittarit vaikuttavat myös yrityksen sidosryhmien saamaan mielikuvaan yrityksestä. Hänen mielestään mittareiden on oltava hyviä, mutta kuitenkin oikeassa suhteessa yrityksen toimialaan ja toimintamalliin. Tunnuslukujen arvot eivät kuitenkaan olleet aivan tavoitellulla tasolla. Quick ratiota on pyritty parantamaan myyntisaamisten kiertoa tehostamalla, samoin myös ostolaskujen käsittelyä on tehostettu. Quick ration tulosten mukaan Finnlamelli Oy on selvästi toimialan keskiarvoa paremmalla tasolla. Current ration arvo taas kuvaa vain tilinpäätöshetken tilannetta. Tällä toimialalla vuodenvaihteen tilanne ei vastaa toimialan tavanomaista liiketoiminnan tilannetta. Tämän tunnusluvun osalta Finnlamelli Oy on toimialan keskiarvon tasolla hänen mielestään. Rahoitustulosprosentista hän kertoi, että se kuvaa yrityksen kykyä selviytyä lainojen lyhennyksistä, mahdollisuudesta investoida omin varoin sekä myös voitonjako kykyä. Rahoitustulos on tyydyttävällä tasolla ja tulos

selkeästi positiivinen. Toiminnasta on siis jäänyt varoja toiminnan kehittämiseen ja investointeihin. Toiminta on ollut kannattavaa ja parempi kuin toimialalla keskimäärin.

Muita tunnuslukuja arvioidessa Rintamäki (2017) kertoi, että hänen mielestään koko pääoman kiertonopeus on ollut hyvä. Pääomia on pystytty hyödyntämään tehokkaasti ja toiminta on kehittynyt investointien myötä. Tämä myös osoittaa hänen mielestään sen, että investoinnit ovat onnistuneet. Kasvusta hän kertoi, että yritys on hakenut maltillista kasvua, mutta kasvutavoitetta ei ole kuitenkaan aina saavutettu. Tähän on ollut osalta syynä markkinoiden kehitys ja omat strategiset linjaukset. Rintamäen mielestä kasvussa on aina huomioitava myös sen kannattavuus.

Nettokäyttöpääomaprocentin tulokset kertoivat, että kohdeyrityksen liiketoiminta on sitonut ajan jakson loppua kohden hieman enemmän nettokäyttöpääomaa. Rintamäen (2017) mukaan tämä johtuu liiketoiminnan luonteen muuttumisesta. Viimeisinä vuosina ryhdyttiin valmistelemaan entistä pidemmälle rakennettujen kohteiden myymistä asiakkaille. Myöskin lukuun vaikutti viennin pienentyminen ja sitä kautta viennin ennakkomaksuista saatujen ennakoiden osuus rahoituksessa pienentyi. Nettokäyttöpääoman määrä vaihtelee hänen mukaansa liiketoiminnan eri kehitysvaiheissa ja toiminnan muuttuessa. Finnlamelli Oy ei ole asettanut tälle tunnusluvulle tavoitearvoja.

Rintamäki (2017) oli muita tunnuslukuja arvioidessaan sitä mieltä, että liikevaihto per henkilö on hyvä toimialaan verrattuna. Toiminta on tehokasta ja hyvin organisoitua. Hänen mielestä henkilöstökulut per henkilö on pystytty pitämään maltillisella tasolla ja henkilöstön vaihtuvuus on ollut vähäistä. Materiaalikulujen osuuden liikevaihdosta hän kertoi olevan toimialalla suuri. Palvelujen osuus on myös kasvanut aikaisempiin vuosiin verrattuna, johtuen osin siitä, että voimakkaiden kausivaihtelujen vuoksi on ollut pakko käyttää ulkopuolisia palveluiden tuottajia joissain toiminnoissa. Hän kertoi myös, että kolmen muuttujan Z-luku mittaa keskeisiä selviytymisen elementtejä. Rahoitustuloksen, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden on oltava kunnossa, ja Finnlamelli Oy:llä on hyvät tunnusluvut näissä.

Finnlamelli Oy:n tulevaisuuden näkymistä Rintamäki (2017) kertoi että, yritys on hyvässä kunnossa toiminnallisesti ja taloudellisesti. Sillä on hyvät edellytykset kehittyä

ja menestyä tulevaisuudessa. Toimialan tulevaisuuden näkymistä hän kertoi, että se on riippuvainen rakennusalan kehityksestä ja yleisestä talouden tilanteen kehittymisestä. Toimialalla on edellytykset kehittyä, jos kuluttajilla on uskallusta investoida. Toisaalta esimerkiksi korkotason muutokset vaikuttavat merkittävästi rakentamisen määränmuutoksiin. Rahoitusmarkkinat ylipäätään hän näkee merkittävänä vaikuttajana toimialan kehitykseen. Valuuttakurssien muutos (euron arvo) vaikuttaa erityisesti vientikaupan kehitykseen. Ympäristöarvojen ja -politiikan muutokset ovat myös keskeisessä asemassa rakentamisen kehitykseen. Lainsäädännöllä on ratkaiseva vaikutus myös mm. rakentamisen säätelyn ja ohjauksen kautta. Markkina-tilanteesta hän kertoi, että odotus kasvu vuodelle 2017 on noin 10%. Toiminta edellytykset ovat parantuneet erityisesti kotimaan markkinoilla, kun hirsiomakotitalojen markkinaosuus on kasvanut. Myöskin julkisen rakentamisen kohteet ovat lisääntyneet. Valmistaloista tulee myös kasvua yritykselle. Hänen mukaansa tunnuslukujen perusteella yrityksen kasvu on mahdollista sekä tehtyjen investointien takia se on myös realistista. Kasvu on myöskin mahdollista koska tuote on hyvä, yrityksellä on ammattitaitoinen henkilökunta ja tuotantovälineet ovat hyvät ja nykyaikaiset.

4.11 Tilinpäätösanalyysin laatiminen

Tavoitteena oli tehdä malli analyysi kohde yrityksen johdolle. Edelle on kerätty hyödyllisimpiä tunnuslukuja johdon näkökulmasta. Mallianalyysi sisältää paljon tunnuslukuja eri osa-alueilta, jotta saataisiin kattava kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

Ennen tunnuslukujen laskemista, on tärkeää tehdä tilinpäätöksille oikaisut, jotta tilinpäätökset olisivat vertailukelpoisia keskenään. Tunnuslukujen valinnassa kannattaa myös kiinnittää huomiota validiteettiin ja reliabiliteettiin.

Kannattavuuden tunnuslukuja on hyvä selvittää, sillä niiden perusteella yrityksen johto rakentaa tulevaisuutta. Hyvän kannattavuuden myötä voidaan pitää huolta myös maksuvalmiudesta sekä vakavaraisuudesta. Kannattavuus peruskäsitteenä merkitsee sitä, että yrityksen liikevaihto on suurempi kuin sen vastaavan ajanjakson kulut, se on myöskin jatkuvan liiketoiminnan perusedellytys. Kannattavuus on myös

sijoitetulle pääomalle saatavaa tuottoa. Kannattavuus voidaan myös määritellä investoinnin sisäisenä korkona, joka on investointilaskelman diskonttokorko ja tarkoittaa investoinnin tuottoprosenttia. Myöskin yrityksen taloudellisen toimintakyvyn säilymiseksi on tärkeää, että koko pääoman kannattavuus on hyvä. Yritys on kannattavampi mitä enemmän ja mitä nopeammin yrityksen uhraamat menot tuottavat tuloja.

Kannattavuuden tunnuslukuja voi halutessaan parantaa tai jos tilanne huononee. Oman pääoman tuottosuhdetta voidaan parantaa kolmella tavalla; parantamalla koko pääoman kannattavuutta, lisäämällä vieraan pääoman määrää suhteessa omaan pääomaan eli niin sanotulla vipu vaikutuksella tai pienentämällä vieraan pääoman kuluprosenttia. Liikevoittoprosenttia voidaan parantaa parantamalla liiketuloa, eli karsimalla kuluja ennen sitä. Nettotulos- ja käyttökateprosentin kohdalla voi toimia samoin.

Vakavaraisuudesta on myös syytä laskea tunnuslukuja, sillä ne kertovat miten yritys kykenee selviytymään sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Vakavaraisuudesta on hyvä laskea ainakin staattiset rahoitusrakennetta kuvaavat omavaraisuusaste, nettovelkaantumisaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. Myös vakavaraisuuden tunnuslukuja on mahdollista parantaa, mikäli tilanne huononee. Omavaraisuusastetta voidaan parantaa nostamalla omaa pääomaa tai pienentämällä taseen loppusummaa. Nettovelkaantumisastetta voidaan parantaa pienentämällä korollista velkaa, nostamalla likvidejä rahavaroja tai nostamalla omia varoja. Suhteellista velkaantuneisuutta voidaan parantaa nostamalla liikevaihtoa eli myymällä lisää tai pienentämällä vierasta pääomaa.

Maksuvalmiudesta on myös hyvä ottaa mukaan tunnuslukuja, sillä maksuvalmiuden ollessa hyvä, yrityksellä on häiriöttömät toimintaedellytykset. Maksuvalmiudesta kannattaa laskea staattiset tunnusluvut quick ja current ratio sekä dynaaminen rahoitustulos. Maksuvalmiuden tunnuslukuja voidaan tarvittaessa myös parantaa. Quick ratiota voidaan parantaa nostamalla lyhytaikaisia saamisia, nostamalla rahoja ja pankkisaamisia tai rahoitusarvopapereita tai pienentämällä lyhytaikaista vierasta pääomaa tai suurentamalla lyhytaikaisia saatuja ennakkomaksuja. Current ratiota voidaan parantaa parantamalla vaihto-omaisuutta ja/tai lyhytaikaisia saamisia ja/tai

rahoja ja pankkisaamisia ja/tai rahoitusomaisuusarvopapereita. Current ration tulosta voi myös parantaa pienentämällä lyhytaikaista vierasta pääoma. Rahoitustulosprosenttia voidaan parantaa parantamalla nettotulosta ja pienentämällä poistoja, eli käytännössä yksi mahdollisuus on myydä turhaa kalustoa pois, jolloin poistojakaan niistä ei ole.

Kiertoaikatunnuslukuja on hyvä käyttää maksuvalmiuden tunnuslukujen rinnalla. Maksuvalmiuden tasoon vaikuttaa tulorahoituksen suuruus, ja kun se on riittävä, yritys pystyy maksamaan lyhytvaikutteiset menonsa tulorahoituksen turvin. Kiertoaikatunnusluvut mittaavat, missä ajassa tulot ja menot kertyvät ja näin saadaan tietoa tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden taustalla olevista syistä.

Koko pääoman kiertonopeutta voidaan parantaa nostamalla liikevaihtoa ja/tai pienentämällä omaa pääomaa. Vaihto-omaisuus/liikevaihtoprosenttiin voidaan vaikuttaa positiivisesti pienentämällä vaihto-omaisuutta ja/tai nostamalla liikevaihtoa. Nettokäyttöpääomaa voi parantaa taas pienentämällä vaihto-omaisuutta ja/tai rahoitusomaisuutta ja/tai lisäämällä lyhytaikaista vierasta pääomaa. Nettokäyttöpääomaa voi myös parantaa nostamalla liikevaihtoa eli lisäämällä myyntiä. Liikevaihto per henkilö voidaan parantaa nostamalla liikevaihtoa tai pienentämällä henkilöstön määrää. Materiaali- ja ainekulujen sekä palvelujen osuus liikevaihdosta paranee nostamalla liikevaihtoa tai pienentämällä aine- ja tarvikkekäyttöä ja/tai ulkopuolisia palveluja.

Kolmen muuttujan Z-luku antaa kokonaiskuvan yrityksen toimintaedellytyksistä. Sitä voidaan parantaa parantamalla dynaamista maksuvalmiutta, parantamalla staattista maksuvalmiutta tai parantamalla staattista vakavaraisuutta. Eli parantamalla rahoitustulosta, quick ratiota ja/tai omavaraisuusastetta. Suurin painokerroin quick ratiolla, joten sitä parantamalla luvun arvo nousee helpoiten.

Lisäksi olisi hyvä ottaa huomioon yrityksen kasvu eli sen koon ajallinen muuttuminen, koska kilpailuasemien säilyttäminen edellyttää vähintään yhtä nopeaa kasvua kuin ympäröivät markkinat. Kasvussa tärkeintä on, että se on tasaista.

Tunnuslukujen havainnollistamista helpottaa diagrammien laatiminen, niiden avulla on myös helpompi verrata eri vuosia sekä toimialan mediaaneja keskenään. Tun-

nuslukujen ohjeelliset arvot löytyvät kolmannesta luvusta. Tunnuslukujen tulkin-
nassa on hyvä ottaa huomioon joidenkin tunnuslukujen toimiala kohtaiset erot, sekä
muistaa että yksi tunnusluku ei yksinään kerro vielä mitään yrityksen taloudellisesta
tilasta. Tulkinnessa olisi myös hyvä miettiä tunnusluvun taustoja, eli sitä mistä luku
koostuu. Näin tietää mitkä tekijät tunnuslukuun vaikuttavat, ja sitä kautta tietää miten
siihen voi vaikuttaa.

4.12 Johtopäätökset

Kohdeyrityksen tuloslaskelmista voitiin jo päätellä sen olevan voitollinen yritys,
koska se on pystynyt tuottamaan tulosta koko tarkastelujakson ajan lukuun otta-
matta vuotta 2014. Näin ollen se on pystynyt kattamaan kulunsa liiketoiminnan tuo-
toilla. Kohdeyrityksen liikevaihto on suuri suhteessa kaikkiin toimialalla toimiviin yri-
tyksiin. Vertailussa käytettiin toimialaluokkaa puutalojen valmistus.

Kannattavuuden tunnusluvuista oman ja sijoitetun pääoman tuotto prosentit kuva-
vat suhteellista kannattavuutta eli tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle pää-
omalle. Kohdeyrityksellä oli suhteellisen vähän vierasta pääomaa ja suhteellisen
paljon omaa pääomaa taseessa. Tässä tilanteessa nämä on hyvä laskea erikseen,
jotta tiedetään miten kumpikin tuottaa. Tunnuslukuun voidaan myös lisätä kansan-
taloudellinen näkökulma lisäämällä kaavaan verot. Investoinnit voivat vaikuttaa kan-
nattavuuden tunnuslukuihin tuloksen heikentymisen ja taseen kasvun myötä hei-
kentävästi. Tunnuslukuihin voidaan vaikuttaa myös ns. vipuvaikutuksella, kun vie-
rasta pääomaa lisätään, omanpääoman tuottoa saadaan vivutettua ylöspäin, kun
korot on maksettu. Tässä on kuitenkin oltava tarkkana, ettei siitä tule negatiivista,
koska se vivuttaa myös tappiot nopeasti suuremmiksi. Lisäksi on hyvä laskea lyhyen
aikavalin tunnuslukuja, kuten liikevoitto-, nettotulos- ja käyttökateprosentti. Nämä
tunnusluvut kertovat paljonko liikevaihdosta jää jäljelle, kun siitä on vähennetty lii-
ketoiminnasta aiheutuneet kulut. Kannattavuuden kuitenkin viimekädessä ratkaisee
yrityksen rahavirta. Kannattavuuden tunnusluvut saattavat esimerkiksi olla heikkoja,
mutta jos yrityksellä on paljon rahavirtaa, luvut eivät ole niin huolestuttavia.

Kannattavuuden tunnusluvut laskivat tarkastelujaksolla, ja siihen suurin syy oli kokonaismarkkinoiden heikentyminen. Tunnusluvut olivat kuitenkin pääasiassa paremmat kuin toimialan mediaanit. Kannattavuutta voisi halutessaan yrittää parantaa, mikäli se on mahdollista. Kaikista paras keino parantaa kannattavuutta on saada tuotteita myytyä enemmän hyvillä katteilla. Mutta jos tämä ei ole mahdollista, kannattavuuden parantamista voidaan tarkastella taseen ja/tai tuloslaskelman näkökulmasta. Taseen tarkastelussa ja siihen kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä puhutaan ns. taseen siivoamisesta. Tällöin pyritään pääsemään huonotuottoisesta omaisuudesta eroon mahdollisimman hyvään hintaan. Näin lainoja voidaan maksaa pois tai raha käytetään investointien rahoittamiseen, jolloin uutta ulkopuolista rahoitusta ei tarvita. Tuloslaskelmaan kohdistuvia toimenpiteitä kutsutaan ns. kulujahdiksi. Tällöin tarkastellaan mitä pitäisi tehdä kulujen karsimiseksi ja toimintojen tehostamiseksi, esimerkiksi voidaan aloittaa yt-neuvottelut henkilökunnan vähentämiseksi.

Vakavaraisuutta voidaan arvioida kahdesta eri näkökulmasta. Kun taseen vahvuutta arvioidaan staattisesta näkökulmasta, voidaan käyttää muun muassa omavaraisuusastetta, tällöin siis käytetään taseesta mitattua ominaisuutta. Tämä kertoo, miten paljon kokonaisvarallisuudesta on omaa pääomaa. Mitä enemmän omaisuuden arvo ylittää vieraan pääoman määrän, sitä paremmaksi staattinen vakavaraisuus katsotaan. Tämä on erityisesti vieraan ja oman pääoman rahoittajien näkökulma. Se samaistetaan usein rahoitusriskin käsitteeseen. Jos vieraspääoma on liian hallitsevassa asemassa yrityksessä ja jos yrityksen vieraan pääoman saatavuudessa, takaisinmaksussa tai korossa, tapahtuu muutoksia, on kyseessä rahoitusriski. Riski nousee sitä korkeammaksi, mitä enemmän yrityksen taseen pääomasta on vierasta pääomaa. Vakavaraisuutta voidaan arvioida myös ns. dynaamisesta näkökulmasta, eli miten tulorahoitus riittää vieraan pääoman takaisinmaksun hoitamiseen. Eli mitä paremmin yritys kykenee hoitamaan vieraan pääoman maksuvelvoitteet (korot ja lyhennykset), sitä paremmaksi sen dynaaminen vakavaraisuus katsotaan, jos taas tulorahoituksessa on häiriöitä, suuret velat saattavat helposti kaataa yrityksen, mikäli se ei selviä maksuvelvoitteistaan. Tämä samaistetaan usein liikeriskin käsitteeseen. Liikeriskit liittyvät usein taloudellisiin seikkoihin ja niihin liittyy tappion lisäksi myös voiton mahdollisuus. Käytännössä yrityksen on mahdotonta tehdä menestyksestä liiketoimintaa ilman riskinottoa.

Vakavaraisuuden tunnusluvut pysyivät kannattavuuden laskusta huolimatta erinomaisella tasolla koko tarkastelujakson ajan. Yrityksen velkarasitus on pääomarakenteen tunnuslukujen mukaan erittäin pieni. Tunnuslukujen perusteella voidaan myös sanoa, että yrityksellä on taseessa omia varoja tarpeeksi huonojen vuosien varalle ja että, yritys on vakavarainen sekä kykenee pitkällä aikavälillä selviytymään sitoumuksistaan. Yrityksellä on myös liikkumavaraa hyvin erilaisissa tilanteissa, kuten esimerkiksi rahoituksen suhteen. Vakavaraisuuden ansiosta yrityksellä on edellytykset saattaa myös kannattavuus vähintään tyydyttävälle tasolle pitkän aikavälin toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Maksuvalmiudessa staattiset tunnusluvut tarkastelevat maksuvalmiutta tietyllä hetkellä, kuten tillinpäätöshetkellä, ja se vertaa nopeasti rahaksi muutettavan omaisuuden suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. Dynaaminen maksuvalmius mittaa tilikauden aikana tulo- ja rahoituksen riittävyyttä maksuvelvoitteiden hoitamiseen eli yrityksen maksukykyä. Lukuja tulkittaessa on hyvä ottaa huomioon myös se, että erittäin hyvä maksuvalmius on taloudellinen rasite yritykselle. Tällöin varoja on turhaan odottamassa maksua varten, eivätkä ne ole silloin muussa tuottavassa toiminnassa.

Vuosina 2014 ja 2015 kohdeyrityksen maksuvalmius oli hieman heikommalla tasolla, mutta kannattavuus ja vakavaraisuus olivat molemmat vähintään tyydyttävällä tasolla, joten välttävä maksuvalmius ei aiheuttanut välitöntä riskiä. Maksuvalmius nousi tarkastelujakson lopussa. Myöskin tehokkuus oli hyvällä tasolla koko tarkastelujakson ajan. Myös tässä kohdeyrityksen tunnusluvut olivat toimialan mediaania paremmat.

Vaikka kokonaismarkkinoilla oli huonot ajat tarkastelujaksolla, kohdeyrityksen tunnusluvut olivat paremmat kuin toimialan mediaani. Tämän perusteella toimialaan nähden yrityksen toimintaedellytykset (kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus) ovat hyvät. Myös Rintamäki (2017) oli sitä mieltä, että tunnusluvut olivat ihan hyvällä tasolla. Tämän perusteella yrityksellä ei ole suuria muutostarpeita taloudellisen tilan puolesta.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää yrityksen taloudellisen tilanteen analysoinnissa käytettävän tilinpäätösanalyysin periaatteita ja laatia kohdeyritykselle mallianalyysi ja käyttöohje johdon päätöksenteon tueksi. Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä mallianalyysi kohdeyritykselle, jota sen johto voi käyttää apuna päätöksenteossa. Lisäksi alatatavoitteena oli selvittää kohdeyrityksen taloudellinen asema tällä hetkellä, ja sen kehitys tarkastelujaksolla 2012–2016, millaiset tulevaisuudennäkömät ovat sekä minkälainen kohdeyrityksen taloudellinen asema on toimialaan verrattuna.

Työn teoriaosuus käsiteltiin luvuissa kaksi ja kolme. Tavoitteen saavuttamiseksi teoriaosassa käsiteltiin toisessa luvussa johdon laskentatoimea ja talousjohtamista, tilinpäätösanalyysia, tilinpäätöstä ja sitä miten sitä voidaan hyödyntää talousjohdon apuna päätöksiä tehdessä. Kolmannessa luvussa käsiteltiin tarkemmin tilinpäätösanalyysin tunnuslukuja ja niiden merkityksiä.

Opinnäytetyön empiirinen osio pitää sisällään mallianalyysin. Osio sisältää esittelyn toimeksiantajasta ja toimeksiannosta sekä tutkimusmenetelmästä ja tutkimusaineistosta. Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista menetelmää, jonka tutkimusaineistona olivat kohdeyrityksen tasekirjat vuosilta 2012–2016 sekä toimitusjohtajan haastattelu. Näiden jälkeen oikaistiin tilinpäätökset ja laskettiin tunnuslukuja, joita havainnollistettiin pylväsdiagrammeihin. Tunnuslukujen antamia arvoja myös analysoitiin ja verrattiin toimialan mediaaneihin. Lisäksi empiirinen osio sisältää kohdeyrityksen toimitusjohtajan mielteitä taloudellisesta tilanteesta ja yrityksen tulevaisuuden näkymistä. Lopuksi tehtiin vielä käyttöohje analyysiin ja johtopäätöksiä yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

Tilinpäätösanalyysin mukaan kohdeyrityksen taloudellinen tilanne oli hyvä. Yleisten viitearvojen mukaan kohdeyrityksen kannattavuus oli tyydyttävällä ja maksuvalmius ja vakavaraisuus olivat hyvällä tasolla. Toimialavertailussa kohdeyritys sijoittui omilla tunnusluvuillaan mediaanin yläpuolelle.

LÄHTEET

Balance Consulting. Ei päiväystä. Tunnuslukuopas. [Verkkosivu]. [Viitattu 16.6.2017]. Saatavana: <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>

Bergevin, P. M. 2002. Financial statement analysis: an integrated approach. New Jersey: Prentice Hall.

Epicor. 17.6.2015. Uuden tutkimuksen mukaan tietopula vaikeuttaa talousjohtajien työtä ja vaarantaa yrityksen tuottavuuden. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.8.2017]. Saatavana: <http://www.epicor.com/Finland/Press-Room/News-Releases/Uuden-tutkimuksen-mukaan-tietopula-vaikeuttaa-talousjohtajien-ty%C3%B6t%C3%A4-ja-vaarantaa-yrityksen-tuottavuuden.aspx>

Fimea. 2017. Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2012–2015. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 21.8.2017]. Saatavana: <http://www.fimea.fi/documents/160140/1156020/Fimea+KAI+tilinpaatosanalyysi+2016+2+korjattu+painos.pdf/aed70530-872c-44a3-b3c8-fedf416f2101>

Foster, G. 1986. Financial statement analysis. 2. p. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Haatainen, J. 2014. Tilinpäätösanalyysin käyttö luottopäätöksen tukena: Mallianalyysi pankille. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 16.6.2017]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/70540/Haatainen_Jani.pdf?sequence=1

Holopainen, T. 2016. Yrityksen perustamisopas, Käytännön perustamistoimet 2016. [Verkkokirja]. Helsinki: Asiatieto Oy. [Viitattu 11.6.2017]. Saatavana El-libs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.

Ihantola, E-M., Leppänen, P. & Kuhanen, H. 2016. Yrityksen kirjanpito: perusteet ja sovellusharjoitukset. [Verkkokirja]. Helsinki: Gaudeamus. [Viitattu 30.5.2017]. Saatavana El-libs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.

Ikäheimo, S., Lounasmeri, S. & Walden, R. 2009. Yrityksen laskentatoimi. 3. uud. p. Helsinki: WSOYpro Oy.

Ikäheimo, S., Laitinen, E., Laitinen, T. & Puttonen, V. 2014. Yrityksen taloushallinto tänään. Sundom: Vaasan Yritysinformaatio.

Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2013. Laskentatoimi. [Verkkokirja]. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 15.6.2017]. Saatavana El-libs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.

- Jylhä, E. & Viitala, R. 2013. Liiketoimintaosaaminen: Menestyvän yritystoiminnan perusta. [Verkkokirja]. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 15.5.2017]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Kaisanlahti, T., Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2017. Tilinpäätöksen tulkinta. 5. uud. p. Helsinki: Alma Talent.
- Kallunki, J-P. & Kytönen, E. 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. 6. painos. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kallunki, J-P., Lantto, A-M. & Sahlström, P. 2008. Tilinpäätösanalyysi IFRS-maailmassa. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kallunki, J-P. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kananen, J. 2008. Kvali: kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Karjalainen, L. 2013. Yrittäjän talousopas. [Verkkokirja]. Helsinki: Gaudeamus. [Viitattu 15.6.2017]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Kerbs, T. 2016. Juoksevasta kirjanpidosta tilinpäätökseen käytännönläheisesti. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari.
- Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T. Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2010. Avain laskentatoimeen ja rahoitukseen. 4. painos. Helsinki: KY-Palvelu.
- Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2014. Moderni Rahoitus. 7. uud. p. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Koski, T. 2012. Pk-yrityksen strateginen talousjohtaminen. Helsinki: Kauppakamari.
- Kytönen, E. 2017. Tilinpäätösanalyysi ja arvonmääritys. Luentomateriaali. Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. Liiketoiminnan yksikkö. Julkaisematon.
- L 21.7.2006/624 Osakeyhtiölaki.
- Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2010. Pieni kirjanpitovelvollinen: kirjanpito ja tilinpäätös. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2015. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 9. uud. p. Helsinki: Talentum pro.

- Manninen, H. 2015. Tilinpäätösanalyysi johdon päätösten apuvälineenä: Malliana-lyysi ja sen käyttöohje kohdeyrityksen johdolle. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 16.6.2017]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/101469/Manninen_Hilla.pdf?sequence=1
- Martinsuo, M., Mäkinen, S., Suomala, P. & Lyly-Yrjänäinen, J. 2016. Teollisuustalouden kehittyvässä liiketoiminnassa. [Verkkokirja]. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 11.6.2017]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Neilimo, K. & Uusi-Rauva, E. 2005. Johdon laskentatoimi. 6.–11. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Niskanen, M. & Niskanen, J. 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2. tark. p. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Niskanen, M. & Niskanen, J. 2016. Yritysrahoitus. [Verkkokirja]. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 19.5.2017]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Oliver, M. S. & Horngren, C. T. 2010. Managerial accounting. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Perva, I., Perva M. & Vukoja, B. 2011. Prediction of company bankruptcy using statistical techniques – Case of Croatia. [Verkkojulkaisu]. Kroatia: Croatian Operational Research Review, Vol. 2, 2011. [Viitattu 11.5.2018]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Puntaier, E. 2010. Capital Structure and Profitability: S& P 500 Enterprises in the Light of the 2008 Financial Crisis. [Verkkojulkaisu]. Hampuri: Diplomica Verlag. [Viitattu 22.12.2017]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Puolamäki, E. 2007. Strateginen johdon laskentatoimi. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Rintamäki, E. 2017. Toimitusjohtaja. Finnlamelli Oy. Haastattelu 19.8.2017.
- Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. [Verkkokirja]. Helsinki: Kauppakamari. [Viitattu 16.6.2017]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Suomala, P., Manninen, O. & Lyly-Yrjänäinen, J. 2011. Laskentatoimi johtamisen tukena. [Verkkokirja]. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 18.5.2017]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.

- Tomperi, S. 2014. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 26. uud. p. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Tomperi, S. 2016. Yrityksen taloushallinto 1: Kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteet. 13. uud. p. Helsinki: Edita.
- Tomperi, S. & Keskinen, V. 2016. Yrityksen taloushallinto 2: Kirjanpidon erityiskysymyksiä. 8. uud. p. Helsinki: Edita.
- Tulkki, K. 2013. Tilinpäätösanalyysi: Kaksi konkurssiyritystä. [Verkkojulkaisu]. Lappeenranta: Saimaan ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 16.6.2017]. Saatavana: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57449/Tulkki_Katja.pdf?sequence=1
- Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 5. uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vanhamäki, E. 2011. Asiantuntijayrityksen talousohjaus tunnuslukujen ja mittareiden avulla: Case Mediamasteri Group Oy. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 16.6.2017]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/28366/Vanhamaki_Essi.pdf?sequence=1
- Venola, A-M. 2014. päätöskäytäntöjen erojen vaikutukset tunnuslukuanalyysiin – FAS ja IFRS. [Verkkojulkaisu] Tampere: Tampereen yliopisto. Yrityksen laskentatoimi. Pro gradu–tutkielma. [Viitattu 18.8.2017]. Saatavana: <http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/95712/GRADU-1402995588.pdf?sequence=1>
- Viiru, E. 2016. Tilinpäätösanalyysi: Case Lujitustekniikka. [Verkkojulkaisu]. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 16.6.2017]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/108569/eeva_viiru.pdf?sequence=1
- Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit: tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.
- Yritystutkimus Ry. 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus Oy.

LIITTEET

Liite 1. Toimitusjohtajan haastattelu

LIITE 1. Toimitusjohtajan haastattelu

TEEMA 1 Kannattavuuteen liittyvien tulosten arviointi

TEEMA 2 Vakavaraisuuteen liittyvien tulosten arviointi

TEEMA 3 Maksuvalmiuteen liittyvien tulosten arviointi

TEEMA 4 Muiden tunnuslukujen arviointi

TEEMA 5. Muuta tilinpäätösanalyysiin liittyvää

TEEMA 6 Tulevaisuuden näkymiä